

SPODBUJANJE PRIHODNJEGA BRANJA

HIBRIDNO BRANJE BREZ SKRIVNOSTI

Knjižica najboljših praks

Zbirka načinov za aktivno pripravo
mladih na nove načine pristopa k
besedilom

Co-funded by
the European Union

Izjava o omejitvi odgovornosti:

Financira Evropska unija. Vendar pa izražena stališča in mnenja predstavljajo izključno stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

To delo je licencirano pod mednarodno licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno 4.0. Gradivo lahko prosto kopirate, delite, prilagajate in uporabljate v nekomercialne namene, če izpolnjujete naslednje pogoje: Navesti morate ustrezno avtorstvo, povezavo do licence in navesti, ali so bile narejene spremembe. To lahko storite na kakršen koli razumen način, vendar ne na način, ki bi nakazoval, da vas ali vašo uporabo podpira organizacija Pravica do bivanja. Gradiva ne smete uporabljati v komercialne namene.

Sporočilo od Konzorcij PageTurners

II

Digitalna revolucija se odvija pred našimi očmi in prinaša priložnosti ter tveganja, ki jih še vedno spoznavamo. Branje bo še naprej bistveni del življenja, zato morajo biti prihodnje generacije pripravljene na spremenjene načine uporabe besedila. Ta publikacija je korak k hibridnemu branju: preiščeni kombinaciji tiskanih, digitalnih, zvočnih in multimedijskih formatov, izbranih glede na namen in kontekst.

Konzorcij PageTurners

Ko preučujemo temo branja, se relativno pogosto najdemo na znanih poteh. Pripovedi o branju mladih se običajno vrtijo okoli (ne)branja, branja z razumevanjem (in brez razumevanja) ter (nizke) kakovosti del, ki jih zlahka izberejo.

Medtem ko samozavestno ponavljamo izjave, da so »danes stvari drugačne kot nekoč«, se digitalna revolucija nadaljuje in tiho spreminja tako naše bralne navade kot pomen, ki se skriva v besedi »branje«.

Predlagamo, da digitalna revolucija služi kot perspektiva, skozi katero preučujemo sodobne bralne prakse, skupaj s pričakovanji in izzivi, s katerimi se soočajo mladi in odrasli, ki podpirajo branje svojih mladih v različnih življenjskih obdobjih.

Projekt PageTurners je nastal kot odgovor na to spreminjajočo se realnost. Priznava, da mladi potrebujejo več kot le digitalno samozavest. Potrebujejo veščine za krmarjenje po hibridnih bralnih okoljih, obvladovanje motenj, ocenjevanje verodostojnosti in preiščeno soočanje z digitalnimi in tradicionalnimi besedili.

V tej knjižici boste našli 30 praktičnih dejavnosti, namenjenih spodbujanju branja med mladimi prek digitalnih, tradicionalnih in hibridnih formatov. Vsaka praksa ponuja jasne smernice, predlagane materiale in prilagodljive metode, ki jih lahko mladinski delavci in vzgojitelji uporabijo za krepitev angažiranosti, razumevanja, ustvarjalnosti in kritične pismenosti.

ZGORAJSNJA TABELA VSEBINA

(KLIKNITE NA NASLOV IN POJDITE NA VADBO)

DOBRODOŠLI **3**

Sporočilo projektnega partnerstva

1. KRAJŠE OD TVITA **7**

Razvoj koncepta novih
bralnih formatov

2. JUNAKI IN ANTIJUNAKI **11**

Aktiviranje branja z
igranjem vlog

3. BRANJE NA UHO **15**

Širjenje branja onkraj
tiskanih besedil

4. ZGODBE SKUPAJ **19**

Soustvarjanje zgodb v
različnih formatih

5. LITERARNO POVEZOVANJE **23**

Preoblikovanje likov za
digitalno kulturo

6. VIRTUALNI KNJIŽNI KLUB **27**

Povezovanje bralcev prek
meja

7. VIZUALNO PRIPOVEDOVANJE ZGODB **31**

Prevajanje besedila v
vizualne medije

8. ZATEMNITVENA POEZIJA **35**

Preobrazba obstoječega
besedila v umetnost

9. SKOZI DRUGE OČI **39**

Raziskovanje alternativnih narativnih
perspektiv

ZGORAJSNJA TABELA VSEBINA

(KLIKNITE NA NASLOV IN POJDITE NA VADBO)

10.	BRATI ALI NE BRATI
Gradnja uravnoteženega pogleda	43
11.	SOBA POBEGA ZA PISMENOST
Gamifikacija branja in razumevanja	47
12.	PREVERJANJE DEJSTEV V FIKCIJI
Krepitev kritične digitalne pismenosti	51
13.	BRALNI ŠPRINTI
Izgradnja fokusa z mikro branjem	55
14.	PRIPOVEDOVALČEV GLAS
Mešanica aktivnega branja in ustvarjalnih medijev	59
15.	A-BRANJE VS P-BRANJE
Ravnovesje med namenom in užitkom	63
16.	BRALNI MARATON
Ustvarite skupne bralne izkušnje	67
17.	BEREM. ALI BEREM? BEREM!
Doživljanje besedila skozi čustva	71
18.	PREDELAVA KLASIK
Posodabljanje literature za sodobno občinstvo	75
19.	PREDIKTIVNO BRANJE
Naredite branje aktivno odkrivanje	79

ZGORAJSNJA TABELA VSEBINA

(KLIKNITE NA NASLOV IN POJDITE NA VADBO)

20. PONOVI RAZMISLEK O NASLOVNICI KNJIGE 83

Vizualizacija literature z digitalnim oblikovanjem

21. SPROSTITUTE SE 87

Povezovanje branja z
dobrim počutjem

22. HIBRIDNI BRALNI KROGI 91

Most med tiskanim in
digitalnim branjem

23. BRANJE SKOZI GLEDALIŠČE 95

Performans in debata o
literaturi

24. PORTRET LIKA 99

Vizualizacija znakov iz
besedila

25. ZGODOVINSKI REMIKS 2.0 103

Združevanje branja, ustvarjalnosti
in umetne inteligence

26. KRATKA ZGODBA 107

Gradnja zgodb iz
naslovov knjig

27. KNJIGE IN ZASLON 111

Povezovanje branja z zaslonko
kulturo

28. GOVORENJE IN BRANJE 115

Poglobljanje razumevanja
skozi dialog

30. REF - REVIJE 123

Razširitev branja z osebno
refleksijo

29. BRANJE PODCASTOV 119

Preoblikovanje branja v
zvočno produkcijo

1. KRAJŠI OD TVITA

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Učinkovite prakse opismenjevanja se začnejo z vzbujanjem radovednosti in ustvarjanjem prostora za angažiranost. Kratka, igriva dejavnost je lahko idealno izhodišče. Pri tej vaji udeleženci ustvarijo svoje zgodbe iz šestih besed, pri čemer razvijajo natančnost, domišljijo in sposobnost konstruiranja pomena z zelo malo besedami. Prav tako ustvarja priložnost za razmislek o tem, kako digitalni in tiskani formati različno oblikujejo vsebino. Kratak digitalni »tvit« in daljša tiskana pripoved lahko uporabljata zelo različne oblike, hkrati pa prenašata podobno idejo, občutek ali sporočilo.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Šestbesečna zgodba »Naprodaj: Otroški čevlji, nikoli nošeni« je znana po povezavi z Ernestom Hemingwayem in legendarno stavo, v kateri naj bi trdil, da lahko v samo šestih besedah pove celotno, čustveno odmevno zgodbo. Čeprav Hemingwayevo avtorstvo ni bilo nikoli potrjeno, je zgodba postala vpliven primer izjemne pripovedne jedrnatosti. Format je bil kasneje populariziran s projektom Šestbesečnih spominov, ki ga je leta 2006 začel Larry Smith, in ga od takrat pogosto uporabljajo pedagogi kot dostopno orodje za ustvarjalno izražanje. Naša priredba uporablja ta znani format kot privlačen uvod v formate in hibridno branje. Udeleženci ustvarjajo in delijo šestbesečne pripovedi, pri čemer razmišljajo o tem, kako lahko kratko spletno sporočilo in daljše tradicionalno besedilo uporabljata različne oblike, hkrati pa prenašata podobna kompleksna čustva, dogodke in pomene.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče.

BETONSKI TRI

01. Uvod v pripovedovanje zgodb v šestih besedah

Voditelj predstavi zgodbe iz šestih besed in deli dva ali tri primere. Udeleženci razpravljajo o tem, kako lahko tako kratka besedila še vedno nakazujejo like, čustva in izpolnjujoče dogodke.

02. Raziskovanje različnih formatov branja

Skupina primerja kratka, jedrnata digitalna sporočila z daljšimi tiskanimi pripovedmi. Vodja vpraša, kako format vpliva na izbiro besed, interpretacijo in količino informacij, ki so prepuščene bralcu.

03. Skupinsko brainstorming

Udeleženci delajo individualno, v parih ali v majhnih skupinah. Izberejo temo in zberejo uporabne besede, čustva, like in situacije, povezane z njo.

04. Ustvarite zgodbe v šestih besedah

Udeleženci napišejo eno ali več zgodb, ki vsebujejo natanko šest besed. Vsaka zgodba mora namigovati na širšo pripoved in vsako besedo uporabiti premišljeno.

05. Deljenje zgodb

Udeleženci predstavijo svoje zgodbe tako, da jih preberejo na glas, jih prikažejo na papirju ali objavijo na skupni digitalni tabli. Izbrano zgodbo lahko interpretira ali uprizori tudi drug udeleženec.

06. Povratne informacije in interpretacija

Skupina komentira čustveni vpliv, jasnost in izvirnost zgodb. Udeleženci primerjajo različne pomene, ki so jih odkrili v istih šestih besedah.

07. Razmislek o hibridnem branju

Voditelj vpraša, kako se je zgodba spremenila, ko je bila prebrana v tišini, izgovorjena na glas ali prikazana digitalno. Udeleženci razmišljajo o tem, kako lahko kratki in dolgi formati na različne načine sporočajo podobne ideje.

KRAJŠI OD TVITA

Ustvarite močne zgodbe s točno 6 besedami.

Kako deluje

- Izberite temo, občutek, lik ali situacijo.
- Napiši zgodbo s točno šestimi besedami.
- Vsaka beseda bi morala imeti pomen.
- Delite ga, preberite na glas in se pogovorite o tem, kako format spremeni pomen.

Primer:

**Prodaj otroške čevlje,
nikoli rabljene.**

• Njena

• Čustvo

• Znak

• Ravnanje

• Predmet

• Kraj

Beseda 1:

Beseda 2:

Beseda 3:

Beseda 4:

Beseda 5:

Beseda 6:

Delite in

- Kako ste izbrali svojih šest besed?
- Kaj se je spremenilo, ko je bila zgodba povedana na glas?
- Kako lahko zelo kratko besedilo namiguje na širšo zgodbo?

2. JUNAKI IN ANTIHUNAK

IGRA VLOG PRI
BRANJU

Ta praksa spremeni analizo likov v aktivno skupinsko izkušnjo. Udeleženci ustvarijo enega skupnega junaka na podlagi svojih skupnih prednosti in enega antijunaka, ki predstavlja ovire, s katerimi se soočajo. Skozi razpravo, pripovedovanje zgodb in igranje vlog raziskujejo, kako so literarni liki konstruirani in kako lahko izmišljeni konflikti odražajo izzive resničnega življenja. Ta praksa poudarja tradicionalno dimenzijo branja, ki se nam je izkazala za še posebej učinkovito pri našem vsakodnevnem bralnem delu, saj udeležencem omogoča, da like in zgodbe oblikujejo po svoje.

ČAS

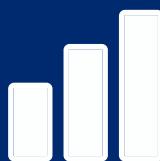
20–40 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

MALI

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Dejavnost temelji na uveljavljenih pristopih k analizi likov v literarni vzgoji. Takšne metode bralce spodbujajo, da z interpretacijo dokazov iz besedila prepoznajo lastnosti, motivacije, vrednote, slabosti in konflikte. Pedagoške vaje za krepitev likov so se kasneje na tem pristopu razširile tako, da so učence povabile, da ustvarijo svoje junake in zlobneže, pri čemer pogosto povezujejo izmišljene prednosti in ovire s težavami v resničnem življenju. Igranje vlog in dramska interpretacija imata prav tako dolgo zgodovino v izobraževanju o pismenosti, saj bralcem omogočata, da raziščejo izbire likov z gibanjem, glasom in interakcijo. Ta različica celotno skupino spremeni v enega kolektivnega junaka in skupne ovire v antijunaka. Igranje vlog, gibanje in skupno pripovedovanje zgodb udeležencem omogočajo neposreden vpliv na pripoved, zaradi česar je analiza likov osebna, hkrati pa ohranja tesno povezavo s tradicionalnim literarnim branjem.

Cilji

- Razumevanje, kako prednosti, slabosti in motivacije oblikujejo literarne like.
- Razviti sodelovalne spretnosti pri pripovedovanju zgodb, igranju vlog in interpretaciji.
- Povezati izmišljene konflikte z izzivi, s katerimi se skupina sooča.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Dva velika lista papirja ali bela tabla.
- Markerji in rumeni listki.
- Oris junaka in antijunaka.
- Preprosti neobvezni rekviziti, kot so šali, kape ali voščilnice.

BETONSKI TRI

01. Uvod v junake in antijunake

Voditelj na kratko razloži, kaj naredi lik junaškega, pomanjkljivega ali grozečega. Udeleženci poiščejo primere iz knjig, filmov, iger ali digitalnih zgodb.

02. Ustvarjanje kolektivnega junaka Skupina našteje svoje skupne prednosti, sposobnosti in ambicije. Te lastnosti so združene v enega izmišljenega junaka in dodane širšemu opisu lika.

- Udeleženci upoštevajo:
- V čem je junak dober?
- Kaj poskuša doseči junak?
- Kakšno podporo ima junak?
- Katere slabosti lahko povzročijo težave?

03. Oblikujte antijunaka Udeleženci ustvarijo nasprotnega lika, ki predstavlja skupni izziv, kot so motnje, pomanjkanje motivacije, strah pred neuspehom ali časovni pritisk. Odločijo se: Kaj si antijunak želi? Kako antijunak blokira junaka.

04. Gradnja konflikta Skupina ustvari kratko zgodbo, v kateri se junak sreča z antijunakom. Udeleženci jo lahko gradijo stavek za stavkom, dodelijo vloge ali ustvarijo več zamrznjenih prizorov, ki prikazujejo ključne trenutke.

05. Uprizoritev zgodbe Prostovoljci uprizorijo osrednji konflikt, preostali člani skupine pa lahko dodajo pripoved, zvočne učinke ali predloge. Prizor naj pokaže, kako junak s skupnimi močmi odgovori na izziv.

07. Konec dejavnosti Skupina se dogovori o enem praktičnem ukrepu, ki lahko pomaga pri soočanju z izzivom, ki ga predstavlja antijunak. Vodja zaključi s poudarjanjem, da literarni liki postanejo pomembni skozi svoje odločitve, konflikte in odnose.

DELOVNI LIST 2

JUNAKI IN ANTIHUNAK

Sestavi dva lika. Ustvari en konflikt. Poišči eno dejanje iz resničnega sveta.

Uporabite kartice ali jih izpolnite skupaj na beli tabli.

KOLEKTIVNI JUNAK

ANTIHELLEN

ZGRADITE KONFLIKT

1

SESTANEK

Kje in kako se liki srečajo?

2

SPOPAD

Kaj antijunak stori, da bi blokiral junaka?

3

ODGOVOR

Katere prednosti pomagajo junaku pri odzivanju?

NAŠA DEJANJA V RESNIČNEM SVETU

Praktični ukrep, ki ga lahko sprejmemo za reševanje tega izziva:

3. BRANJE NA UHO

ONKRAJ
TISKA IN
ZASLONOV

Zvočne knjige so postale priljubljen način za druženje z literaturo. Ta dejavnost predstavlja poslušanje kot veljavno in dragoceno obliko branja. Udeleženci poslušajo odlomek iz zvočne knjige, razmišljajo o tem, kako pripovedovalčev glas, ton, tempo in izraz oblikujejo razumevanje in vzdušje, ter ustvarijo kratek podkast odgovor. V knjižici dejavnost razširja koncept branja onkraj tiskanega besedila in spodbuja udeležence, da primerjajo, kako se pomen in izkušnja ustvarjata v vizualnih, slušnih in digitalnih oblikah.

ČAS

75 MINUT

VELIKOST SKUPINE

DO 10
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

Malo

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Zvočne knjige so se razvile iz tradicij ustnega pripovedovanja zgodb, javnega branja in posnete literature, medtem ko so podcasti kasneje olajšali produkcijo in distribucijo govornih vsebin. Njihova pedagoška uporaba odraža širše razumevanje pismenosti, kjer se lahko smiselna interakcija z zgodbami zgodi tako s poslušanjem kot z vizualnim dekodiranjem. Zvočne knjige se pogosto uporabljajo za podporo razumevanju, besedišču, uživanju v branju in dostopu do literature, zlasti za bralce, ki neradi berejo, in tiste, ki imajo koristi od slušnih formatov. Produkcija podcastov doda aktivno dimenzijo, saj od udeležencev zahteva, da organizirajo, povzamejo in sporočijo svoje razumevanje občinstvu. Tukaj udeleženci presežejo pasivno poslušanje: preučijo pripoved, primerjajo zvok s tihim branjem in ustvarijo kratek odgovor v podcastu, ki prikazuje njihovo razumevanje besedila.

Cilji

- Raziskovanje poslušanja kot smiselnega načina sodelovanja z literaturo.
- Razumeti, kako glas, tempo in ton vplivajo na interpretacijo.
- Preoblikovati razumevanje in osebno refleksijo v kratek zvočni odgovor.

Priprava

- Zberite materiale, kot so:
- Izbran odlomek iz zvočne knjige.
- Slušalke in avdio predvajalniki.
- Telefon, tablica ali računalnik s funkcijo snemanja.
- En ali dva kratka primera literarnih podcastov

BETONSKI TRI

01. Uvod v branje zvočnih posnetkov

Vodja predstavi avdioknjige in podcaste kot formate, prek katerih je mogoče doživeti, interpretirati in o njej razpravljati. Udeleženci na kratko delijo svoje prejšnje izkušnje s poslušanjem besedil.

02. Individualno poslušanje

Udeleženci poslušajo izbran odlomek iz zvočne knjige. Zabeležijo si pomembne dogodke, čustva in podrobnosti ter so pozorni na pripovedovalčev glas, tempo in poudarek.

03. Primerjava formatov

Udeleženci razpravljajo o tem, kako se poslušanje razlikuje od tihega branja. Upoštevajo koncentracijo, domišljijo, čustveni vpliv in vpliv pripovedovalca.

04. Načrtovanje odziva na podcast

Udeleženci posamezno ali v parih pripravijo kratek odgovor, ki vključuje: Kratek povzetek.

- **Pomembna ideja ali pomemben trenutek.**
- **Osebna reakcija.**
- **Komentar k zgodbi.**

05. Snemanje in deljenje

Po poslušanju udeleženci poskušajo posneti in reproducirati kratek podcast ali avdioknjigo, ki traja približno pet minut. Izbrane posnetke delijo s skupino ali naložijo v zaprt digitalni prostor.

06. Končna refleksija

Skupina prepozna situacije, v katerih je lahko branje zvočnih gradiv še posebej uporabno. Vodja poudari, da hibridno branje vključuje izbiro formatov glede na namen, preference in dostopnost.

Pozorno poslušajte. Bodite pozorni na glas. Ustvarite svoj zvočni odgovor.

Ta list uporabite med poslušanjem odlomka iz zvočne knjige.

1.1. POSLUŠAJ IN SNEMAJ

KLJUČNI DOGODEK

Kaj se je zgodilo?

ČUSTVO

Kateri občutek je bil najmočnejši?

PODROBNOSTI

Katera slika ali podrobnost se vam je vtisnila v spomin?

VPRAŠANJE

Kaj se še vedno sprašuješ?

1.2. BODITE POZORNI NA PRIPOVEDOVALCA

1. ČAS

TON

GLASOVATI

VPLIV

1. počas
en

umiri se

mehko

oddaljeni

1. hitro

dramatično

močan

privlačen

1.3. NAČRTUJTE SVOJ 5-MINUTNI PODCAST

1 PREGLED

Na kratko razložite odlomek.

2 ODLOČILNI TRENUTEK

Na kratko razložite odlomek.

3 REAKCIJA

Na kratko razložite odlomek.

4 ZGODBA

Na kratko razložite odlomek.

4. Zgodbe skupaj

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Sodelovalno pisanje udeležencem pokaže, da se zgodbe lahko razvijajo z deljenjem, poslušanjem in skupno odgovornostjo. V majhnih skupinah vsaka oseba doda stavek ali odstavek in postopoma oblikuje skupno pripoved v pisni ali ustni obliki. Končane zgodbe so predstavljene, o njih se razpravlja in nato izboljšane z vprašanji in povratnimi informacijami. V knjižici ta praksa spodbuja ustvarjalnost in timsko delo, hkrati pa udeležencem pomaga opaziti vrzeli, protislovja in pomanjkanje konteksta v zgodbah, s katerimi se srečujejo.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Sodelovalno pisanje temelji na socialnih in konstruktivističnih pristopih k učenju, ki pisanje razumejo kot proces, ki se lahko razvija s pogovorom, pogajanji in skupnim odločanjem. Namesto da bi avtorstvo obravnavali kot povsem individualno, sodelovalne metode od več udeležencev zahtevajo, da skupaj načrtujejo, sestavijo, pregledajo ali revidirajo eno samo besedilo. Izobraževalne prakse so razvile številne različice, vključno z rotirajočimi zgodbami, kjer vsaka oseba doda stavek ali odstavek, preden se pripoved posreduje naprej. Te vaje odprejo običajno nevidne odločitve, ki stojijo za redom, tonom in koherenco, za skupinsko razpravo. Ta praksa uporablja to dostopno obliko in dodaja skupinsko predstavitev in povratne informacije, kar udeležencem pomaga opazovati, kako se gradi koherenca, kje nastanejo vrzeli v pripovedi in kako lahko različni sodelujoči preusmerijo isto zgodbo.

Cilji

- Razviti sodelovalno pisanje in aktivno poslušanje.
- Vaditi ohranjanje skladnosti ob ustvarjalnem odzivanju na druge.
- Prepoznavanje protislovij, vrzeli in priložnosti za izboljšave v pripovedi.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Papir in pero.
- Neobvezne objave zgodb, slike ali uvodni stavki.
- Bela tabla ali velik list papirja za možgansko nevihto.
- Izbirni skupni dokument ali projektor

BETONSKI TRI

01. Uvod v sodelovalno pripovedovanje zgodb

Voditelj pojasni, da bo vsaka skupina ustvarila eno zgodbo s skupnimi prispevki. Udeleženci se strinjajo, da bodo spoštovane vse ideje in da nobena oseba ne bo nadzorovala celotne pripovedi.

02. Izbira začetnega okvirja

Vsaka skupina izbere ali prejme temo, žanr, uvodni stavek ali niz obveznih besed. Vodja lahko zagotovi tudi preprosto strukturo, ki jo sestavljajo začetek, osrednji konflikt in konec.

03. Ustvarjanje odprtine

Udeleženec napiše ali izgovori prvi stavek ali kratek odstavek. Prispevek naj predstavi lik, okolje ali situacijo, ne da bi pri tem določal smer celotne zgodbe.

04. Nadaljevanje zgodbe po vrsti

Udeleženci izmenično dodajajo stavek ali odstavek. Vsak nov prispevek mora graditi na že ustvarjenem, hkrati pa uvesti novo podrobnost, dejanje ali zaplet.

05. Spremljanje doslednosti

Na izbranih točkah se skupina ustavi, da prebere zgodbo od začetka. Udeleženci prepoznajo protislovja, nejasne dogodke ali pozabljene like in se dogovorijo o manjših prilagoditvah, ne da bi pri tem nepotrebno izločili posamezne prispevke.

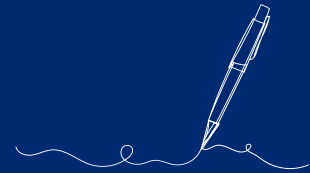
06. Dokončanje in revizija zgodbe

Skupina ustvari konec, ki se odziva na glavni konflikt. Nato celotno zgodbo predelajo zaradi jasnosti, strukture in kontinuitete, hkrati pa ohranijo sodelovalno naravo besedila.

07. Predstavitev in povratne informacije

Vsaka skupina prebere ali uprizori svojo zgodbo drugim udeležencem. Poslušalci postavljajo vprašanja, prepoznajo učinkovite trenutke in predlagajo eno možno izboljšavo, preden pisci razmislijo o izkušnji skupnega pisanja.

Delite zgodbo. Naj bo koherentna. Kot skupina sestavite eno besedilo.

Ta list uporabite za načrtovanje, nadaljevanje in izboljšanje skupne zgodbe.

1.1. NASTAVITE OKVIRJE

TEMA / ŽANR

Kakšno zgodbo pišemo?

UVODNA VRSTICA

Kako se bo zgodba začela?

BESEDE ZA UPORABO

Katere 3-5 besed bi se morale pojaviti?

1.2. IZMENIČNO GRADITE ZGODBO

ODPRTO

Predstavite lik, kraj ali situacijo.

RAZVITI

Dodajte novo podrobnost, dejanje ali odnos.

ZAPLETATI

Ustvarite težavo, spremembo ali presenečenje.

POVEŽI/PREKINI POVEZAVO

Zgodbo naredite koherentno in se pomaknite proti koncu.

NAJMOČNEJŠI TRENUTEK

Kateri del je deloval še posebej dobro?

ENO VPRAŠANJE

Kaj bi vprašali bralci ali poslušalci?

ENA IZBOLJŠAVA

Kaj bi lahko bilo jasnejše ali močnejše?

5. LITERARNA KONTAKTIRANJA

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Analiza lika postane bolj zanimiva, ko udeležence povabimo, da spregovorijo v imenu izmišljenega lika. V tej dejavnosti ustvarijo oglas za poroko za izbrani literarni lik z uporabo podrobnosti o osebnosti, videzu, interesih in socialnem ozadju, ki jih poberejo iz besedila. Igriv format spodbuja natančno branje, saj mora vsaka trditev ostati verodostojna v odnosu do izvirnega lika. V knjižici vaja ponuja osebni in dostopen način raziskovanja karakterizacije, motivacije in selektivne samopredstavitve.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Spada v širšo družino dejavnosti ustvarjalne analize likov, kjer učenci pišejo dnevnike, pisma, oglase ali profile z glasom izmišljene osebe. Različice profilov za zmenke se uporabljajo za raziskovanje videza, osebnosti, ciljev, odnosov in verjetnih preferenc lika, medtem ko tradicionalni oglasi za zakonske zveze zagotavljajo pretekli zgodovinski model za zelo selektivno samoreprezentacijo. Dejavnost se opira tudi na igranje vlog, kjer udeleženci začasno prevzamejo glas lika in sprejemajo interpretativne odločitve, ki jih podpira izvorno besedilo. Pri tej vaji udeleženci ustvarijo oglas za literarni lik z uporabo dokazov iz besedila. Igriva naloga zahteva natančno branje, saj mora vsaka podrobnost ostati verjetna, tudi ko udeleženci ustvarjalno sklepajo o tem, koga lik išče. Mladi udeleženci bodo našli tudi sklicevanje na priljubljeno aplikacijo za zmenke – Tinder.

Cilji

- Analizirati osebnost, motivacije, interese in odnose lika.
- Razlikovanje med informacijami, ki so navedene neposredno, in podrobnostmi, ki so razvidne iz besedila.
- Predstaviti literarne dokaze v jedrnati in ustvarjalni obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Izbran roman, zgodba, pesem ali dramsko besedilo.
- Papir in pisalni materiali.
- Primeri zgodovinskih oglasov za poroko.
- Preprosta predloga za oglas ali profil.
- Izbirne revije za vizualni navdih.

BETONSKI TRI

01. Uvod v literarno povezovanje

Moderator predstavi idejo o ustvarjanju zakonskega oglasa ali profila za zmenke za izmišljen lik. Udeleženci preučijo enega ali dva primera in razpravljajo o tem, kako profili predstavljajo izbrane informacije, da ustvarijo določen vtis.

02. Izbira in analiza stopnje

Udeleženci izberejo lik iz romana, kratke zgodbe, pesmi ali dramskega besedila. Ponovno preberejo ustrezne odlomke in zberejo informacije o osebnosti, videzu, interesih, ciljih, vrednotah in odnosih lika.

03. Razlikovanje med dokazi in sklepanjem

Udeleženci svoje zapiske razdelijo v dve kategoriji: informacije, navedene neposredno v besedilu, in podrobnosti, ki jih je mogoče razumno sklepati. Vodja poudarja, da so kreativne ideje dobrodošle, vendar morajo ostati prepričljive in skladne z izvirnim likom.

04. Ustvarjanje profila lika

Udeleženci s pomočjo pripravljene predloge organizirajo svoje ugotovitve v jedrnat profil. Ustvarijo kratek slogan, opišejo glavne lastnosti in interese lika ter se odločijo, katere lastnosti lik išče pri drugi osebi.

05. Literarno povezovanje

Udeleženci predstavijo ali pokažejo svoje profile, ne da bi razkrili ime lika. Drugi udeleženci poskušajo prepoznati lik ali predlagati ustrezno ujemanje iz literature, pri čemer pojasnjujejo, kako se osebnosti, vrednote in cilji likov lahko dopolnjujejo ali nasprotujejo drug drugemu.

06. Povratne informacije in pregled

Udeleženci pregledajo profile v parih ali majhnih skupinah. Preverijo, ali besedilo podpira informacije, ali so verodostojne, točne in zanimive. Vsak udeleženec nato na podlagi prejetih povratnih informacij naredi eno izboljšavo.

Voditelj vpraša, kako je pisanje z glasom lika spremenilo razumevanje besedila pri udeležencih. Skupina razmišlja o razliki med besedilnimi dokazi, interpretacijo in selektivno samopredstavitvijo.

Ustvarite profil lika.

S tem listom ustvarite profil za literarne zmenke ali pa ga dodajte za en lik.

Kdo je lik?

Iz katere knjige, zgodbe,
pesmi ali igre?

Kaj takoj izstopa?

1.1. IZDELAVA PROFILA LIKA

OSEBNOST

INTERESI

GOL

RAZMERJE

Katere lastnosti opisujejo
lik?

Kaj jim je všeč, kaj cenijo
ali v čemer uživajo?

Kaj si želijo ali upajo?

Kdo jim je pomemben in
zakaj?

1.2. DOKAZ ALI SKLEP

1. DOKAZI IZ BESEDILA

Kaj besedilo neposredno pove?

1. USTVARJALNO SKLEPANJE

Kaj lahko sklepamo, medtem ko ostanemo verodostojni?

1.3. NAPISATI OGLAS/PROFIL

SLOGAN

O ZNAČAJU

IŠČEM

1. PREVERJANJE S POTEGOM

podprto z
besedilom

laupanja vreden

jednat

ustvarjalno

6. VIRTUALNI KNJIŽNI KLUB

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Branje je lahko močan način povezovanja ljudi iz različnih kulturnih in družbenih okolij. Ta praksa združuje udeležence iz različnih držav, da berejo isto knjigo, izmenjujejo interpretacije in razpravljajo o tem, kako osebne izkušnje vplivajo na razumevanje. Skupni pogovori mladim omogočajo, da odkrijejo, da je isti lik, dogodek ali temo mogoče razumeti na zelo različne načine. V knjižici dejavnost predstavlja branje kot družbeno in medkulturno izkušnjo, ki razvija radovednost, odprtost in spoštovanje do drugih perspektiv.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Knjižni klubi so že dolgo družbena struktura, kjer se bralci srečujejo, da bi izmenjevali interpretacije in osebne odzive. V izobraževanju so literarni krogi to idejo nadalje razvili tako, da so udeležencem dali aktivne vloge in večjo odgovornost za razpravo. Virtualni literarni krogi so kasneje format prenesli v spletna okolja in bralcem na različnih lokacijah omogočili sodelovanje pri istem besedilu. Ta razvoj je omogočil povezovanje bralnih skupin med regijami in državami, ne da bi pri tem izgubili refleksivne in družbene lastnosti tradicionalnega knjižnega kluba. Medkulturna različica, uporabljena tukaj, dodaja mednarodno dimenzijo: udeleženci primerjajo, kako jezik, izkušnje in kulturno ozadje oblikujejo njihovo razumevanje istih likov, tem in dogodkov.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govornjeni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče.

BETONSKI TRI

01. Uvod v virtualni bralni klub

Vodja pojasni, da bodo udeleženci o isti knjigi ali izbranem odlomku razpravljali z bralci iz različnih kulturnih ali družbenih okolij. Skupina na kratko razmisli o tem, kako lahko osebne izkušnje, jezik in kulturni kontekst vplivajo na razumevanje besedila.

02. Priprava na razpravo

Udeleženci izbrano besedilo preberejo vnaprej ali med sejo. Opozorijo na en pomemben lik, dogodek, citat ali temo, ki je pritegnila njihovo pozornost, in pripravijo kratek osebni odgovor, v katerem pojasnijo, zakaj se jim je zdel pomemben.

03. Dodelitev vlog v razpravi

Udeležencem so dodeljene preproste vloge, kot so vodja razprave, povzemalec, spraševalec, povezovalec ali kulturni opazovalec. Vsaka vloga pomaga skupini preučiti besedilo z drugačnega zornega kota in zagotavlja, da vsi udeleženci aktivno prispevajo.

04. Deljenje interpretacij

Udeleženci predstavijo svoja opažanja v majhnih skupinah ali med spletnim srečanjem. Primerjajo, kako so razumeli isti lik, situacijo ali sporočilo, in prepoznajo podobnosti in razlike med svojimi odgovori.

05. Raziskovanje kulturnih perspektiv

Vodja spodbuja udeležence k razmisleku o tem, kako lahko jezik, tradicije, vrednote in osebne izkušnje oblikujejo interpretacijo. Udeleženci razpravljajo o tem, ali bi določena dejanja, odnosi ali teme v drugi državi ali družbi morda dojemali drugače.

06. Ustanovitev skupne bralne table

Udeleženci dodajo kratke komentarje, vprašanja, citate ali vizualne odgovore na skupno digitalno tablo, belo tablo ali velik list papirja. Izpolnjena tabla naj prikazuje različne interpretacije, ki so se razvile med razpravo. Skupina razmišlja o tem, kaj so se naučili od drugih bralcev in ali je pogovor spremenil njihovo razumevanje besedila. Vodja poudarja, da lahko branje ustvari povezave med ljudmi, hkrati pa razkrije raznolikost njihovih izkušenj in perspektiv.

Berite skupaj. Primerjajte perspektive. Ustvarite skupno interpretacijo.

Ta list uporabite pred, med in po razpravi v medkulturnem bralnem klubu.

1.1. PRED SESTANKOM

BESEDILO/ODLOMEK

Kaj beremo?

S POUDARKOM

Lik, dogodek, citat ali tema

ZAKAJ JE POMEMBNO

Zakaj mi je to padlo v oči?

1.2. IZBERITE SVOJO VLOGO V RAZPRAVI

VODJA

Nadaljevanje
razprave

POVZEMA

Zajame glavne ideje

VPRAŠA

Postavlja odprta
vprašanja

STIK

Povezovanje besedil z življenjem

KULTURNI OPAZOVALEC

Perspektive
opazovanj

1.3. PRIMERJAJTE PERSPEKTIVE

MOJA INTERPRETACIJA

DRUG POGLED

KULTURNI VPLIV

KAJ SE JE SPREMEMILO?

1.4. SKUPNA BRALNA TABLA

CITAT

Vrstica, ki se je je vredno držati

VPRAŠANJE

Nekaj, o čemer se še
vedno sprašujemo

POVEZAVA

Povezava do življenja
ali drugega besedila

NOV VPOGLED

Kaj nam je skupina
pomagala opaziti

1. KONČNI RAZMISLEK

- ☐ Še ena bralčeva ideja, ki me je presenetila

- ☐ En način, kako se je moje razumevanje spremenilo

- ☐ Kulturni/osebni vpliv, ki sem ga opazil/a

7. VIZUALNO PRIPOVEDOVANJE ZGODB

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Preoblikovanje pisane zgodbe v strip od udeležencev zahteva, da se odločijo, kaj je bistveno, kaj je mogoče vizualno prikazati in kaj je še treba izraziti z dialogom. Z izbranimi prizori ali poglavji prilagodijo izvirno pripoved v zaporedje slik in kratkih besedil. Ta proces podpira razumevanje, saj branje spremeni v aktivno nalogo izbire, interpretacije in rekonstrukcije. V knjižici praksa prikazuje, kako se lahko literatura premika med pisno in vizualno obliko, hkrati pa ohranja svoj osrednji pomen.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Praksa se opira na multimodalno pismenost, pristop, ki prepoznava, da se pomen lahko sporoča s kombinacijami besed, slik, zaporedja, postavitve in vizualnih simbolov. Stripi se vse pogosteje uporabljajo pri poučevanju branja, ker morajo bralci interpretirati tako verbalne kot vizualne informacije, hkrati pa vzpostavljati povezave med slikami. Preoblikovanje pisane zgodbe v strip doda dodatno raven analize: udeleženci morajo prepoznati ključne prizore, povzeti pripoved, izbrati dialog in se odločiti, kaj se lahko prikaže in ne razloži. Tovrstne dejavnosti prilagajanja bralcem pomagajo tudi prepoznati, da vsaka sprememba v medijih zahteva odločitve glede poudarka, opustitve in strukture. Ta dejavnost uporablja ustvarjanje stripa kot obliko literarne priredbe in spodbuja udeležence, da pokažejo razumevanje z rekonstrukcijo besedila v vizualnem zaporedju.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Izbira besedila in ključnih prizorov Vodja poda kratko zgodbo, poglavje ali izbrani odlomek. Udeleženci ga preberejo in prepoznajo ključne dogodke, like in prelomnice, ki naj ostanejo vidni v stripu.

02. Odločanje o tem, kaj pokazati in kaj napisati

Udeleženci razpravljajo o tem, katere dele zgodbe je mogoče predstaviti s slikami in kateri še vedno zahtevajo pripoved, dialog ali podnapise. Razmišljajo o tem, katere informacije je mogoče skrajšati, združiti ali izpustiti, ne da bi spremenili osrednji pomen.

03. Načrtovanje stripovskega zaporedja

Udeleženci posamično, v parih ali v majhnih skupinah organizirajo izbrane dogodke v preprosto zaporedje panelov, pri čemer začrtajo začetek, razvoj in konec, pri čemer zagotovijo, da se vsak panel jasno povezuje z naslednjim.

04. Ustvarite stripovsko priredbo

Udeleženci narišejo prizore in dodajo kratke napise, govorne mehurčke ali miselne mehurčke. Z natančnim jezikom in vizualnimi podrobnostmi prikažejo like, čustva, dejanja in spremembe v zgodbi.

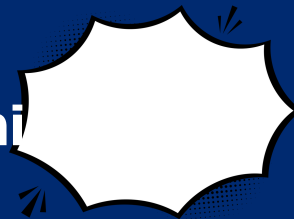
05. Deljenje in interpretacija stripov

Udeleženci predstavijo svoje risanke skupini ali jih razstavijo na papirju oziroma skupni digitalni tabli. Drugi udeleženci ugotovijo, kateri deli izvirnega besedila so bili poudarjeni, skrajšani ali interpretirani drugače.

06. Povratne informacije in refleksija

Skupina razpravlja o tem, ali vsak strip ohranja glavni pomen izvirne zgodbe in ali je zaporedje jasno. Vodja zaključi z vprašanjem, kako je sprememba besedila v vizualno obliko vplivala na razumevanje, interpretacijo in izbiro pomembnih informacij.

Spremenite pisano zgodbo v jasno komi zaporedje.

Izberi samo tisto, kar je pomembno: pokaži, skrajšaj, poveži.

1.1. PRILAGODITE ZGODBO

POKAŽI

Kaj lahko slika pojasni?

NAPIŠI TO

Kaj zahteva dialog ali podnapise?

NAJ BO

Kaj se lahko izpusti?

1.2. SESTAVITE STRIPOVSKO ZAPOREDJE

1

1. ZAČETEK

2

1. RAZVOJ

3

1. PRELOMNICA

4

1. SLEDITI

5

1. REŠITEV

6

1. KONČNA SLIKA

ZADNJI PREGLED

☐ Vrstni red je jasen.

☐ Glavni pomen je ohranjen.

☐ Slike in besede se medsebojno podpirajo.

ENA STVAR, KI SE JE SPREMENILA

8. POEZIJA OB IZPADU ELEKTRIKE

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Zatemnitvena poezija ponuja dostopen način za ustvarjanje nečesa novega iz obstoječega besedila. Udeleženci izberejo besede in besedne zveze z natisnjene strani, preostanek skrijejo in postopoma razkrijejo novo pesem, skrito v izvirnem gradivu. Dejavnost spodbuja pozorno branje, nagonsko izbiro besed in ustvarjalno interpretacijo, ne da bi morali udeleženci začeti s prazno stranjo. Knjižica prikazuje, da lahko branje vključuje tudi preoblikovanje, spraševanje in preoblikovanje jezika v osebno obliko izražanja.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Zatemnitvena poezija spada v širše tradicije najdene poezije in umetnosti brisanja, v katerih obstoječe besedilo postane material za novo literarno delo. Med zgodnejšimi primeri je del Toma Phillipsa *A Humument*, ki se je začel v šestdesetih letih prejšnjega stoletja in bil objavljen leta 1970, in je s slikanjem in selektivno vidljivostjo preoblikoval strani viktorijanskega romana. Sodobna oblika zatemnitve časopisnega besedila je bila široko prepoznavna po Austinu Kleonu, ki je začel ustvarjati pesmi s prekrivanjem časopisnega besedila in kasneje leta 2010 objavil delo *Newspaper Blackout*. Metoda je postala priljubljena v izobraževalnih kontekstih, ker združuje natančno branje, poezijo in vizualno ustvarjalnost, ne da bi morali udeleženci začeti s prazne strani. Praksa spenjanja uporablja metodo kot dostopno vstopno točko v poezijo: udeleženci odkrijejo novo besedilo znotraj obstoječe strani in se skrbno odločajo o izbiri besed, vrstnem redu, pomenu in vizualni kompoziciji.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govornjeni in tiskani obliki.

Priprava

- Zberite materiale, kot so:
- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v zatemnitveno poezijo Vodja predstavi zatemnitveno poezijo kot obliko najdene poezije, kjer udeleženci ustvarijo novo besedilo iz obstoječe natisnjene strani. Prikazan je en ali dva primera, skupina pa na kratko razpravlja o tem, kako lahko z odstranitvijo besed ustvarimo povsem drugačen pomen.

02. Branje in izbiranje besed

Udeleženci pozorno preberejo stran in obkrožijo ali rahlo označijo besede in kratke besedne zveze, ki pritegnejo njihovo pozornost. Iščejo možne povezave, občutke, podobe ali teme, ne da bi spremenili prvotni vrstni red besed.

03. Struktura pesmi

Udeleženci pregledajo izbrane besede in se odločijo, katere naj ostanejo vidne. Odstranijo nepotrebne izbire in končni vrstni red uredijo tako, da ustvarijo jasno, smiselno ali čustveno privlačno pesem.

04. Oblikovanje zatemnitvene strani

Udeleženci preostalo besedilo prekrijejo z markerji, pisali ali preprostimi vizualnimi vzorci. Lahko dodajo črte, oblike ali ilustracije, vendar morajo izbrane besede ostati lahko berljive in tvoriti koherentno kompozicijo.

05. Deljenje in interpretacija

Udeleženci na glas razstavijo ali preberejo svoje pesmi. Drugi člani skupine opišejo razpoloženje, sporočilo ali podobe, ki jih opazijo, in primerjajo, kako so različne pesmi nastale iz istega ali podobnega izvirnega gradiva.

06. Povratne informacije in refleksija

Skupina razmišlja o tem, kako se je izvirno besedilo preoblikovalo in katere odločitve so imele največji vpliv na končni pomen. Vodja poudari, da lahko branje vključuje izbiranje, preoblikovanje in vizualno interpretiranje obstoječega jezika, ne pa zgolj sprejemanje le-tega v izvirni obliki.

Poišči pesem, skrito na strani.

Izberi samo tisto, kar je pomembno: najdi to, obdrži, ostalo shrani.

1.1. SESTAVI PESEM

NAJDI BESEDE

Pozorno preberi stran. Obkroži besede ali besedne zveze, ki pritegnejo tvojo pozornost.

VZDRŽEVATI RED

Izberite besede, ki ostanejo vidne. Ohranite prvotni vrstni red in zgradite jasno zaporedje.

SKRIJ OSTALO

Odločite se, kaj želite zajeti. Obdržite le besede, ki tvorijo vašo pesem.

1.2. USTVARITE STRAN ZA ZATEMNITEV

ZATEMNITVENA STRAN

Prilepite, natisnite ali ponovno ustvarite izvirno stran tukaj in jo spremenite v pesem.

1.3. ODRAŽATI

MOJA PESEM

Zadnjo pesem napiši tukaj.

TEMA/SPOROČILO

Kakšno razpoloženje, podobo ali idejo ste ustvarili?

ZADNJI PREGLED

- ☐ Izbrane besede ustvarjajo jasno pesem. ☐ Skrito besedilo podpira končni pomen. ☐ Vizualna podoba in besede skupaj.

9. SKOZI DRUGE OČI

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Zgodbe se bistveno spreminjajo glede na to, kdo jih pripoveduje. Pri tej vaji se udeleženci vrnejo k znani pripovedi in jo prepišejo z vidika drugega lika, pri čemer upoštevajo, kaj ta oseba ve, čuti, opazi in kaj narobe razume. Primerjava različnih različic razkriva, kako stališče vpliva na sočutje, pomen in interpretacijo dogodkov. V knjižici dejavnost razvija empatijo, domišljijo in globlje zavedanje o tem, kako pripovedna perspektiva oblikuje vsako bralno izkušnjo.

ČAS

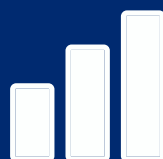
10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Prepričevanje je uveljavljena strategija razumevanja, ki bralce poziva, naj rekonstruirajo glavne dogodke in strukturo besedila. Perspektivno pripovedovanje razširja metodo tako, da zahteva, da se zgodba ponovno pripoveduje skozi znanje, čustva in motivacije drugega lika. Ta pristop je tesno povezan s tradicijami bralčevega odziva, ki bralce obravnavajo kot aktivne ustvarjalce pomena in ne kot pasivne prejemnike ene same interpretacije. Prav tako se opira na vaje ustvarjalnega pisanja, ki uporabljajo premike stališč, da razkrijejo informacije, pristranskost in čustveno kompleksnost, ki lahko ostanejo skrite v izvorni pripovedi. Z izbiro služabnika, antagonista, priče ali stranskega lika udeleženci ponovno premislijo, katere podrobnosti so pomembne in kako bi se isti dogodek lahko drugi osebi zdel drugače. Praksa torej združuje razumevanje, ustvarjalno pisanje in empatijo, hkrati pa razkriva, da pripovedna perspektiva vedno oblikuje pripovedovano zgodbo.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govornjeni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče.

BETONSKI TRI

01. Podoživite izvirno zgodbo

Voditelj izbere znano zgodbo, prizor ali odlomek in na kratko pregleda ključne dogodke, like in izvirnega pripovedovalca. Udeleženci ugotovijo, čigava perspektiva trenutno oblikuje zgodbo in katere informacije pripovedovalec poda ali izpusti.

02. Izbira novega stališča

Udeleženci izberejo drug lik, na primer stransko osebo, pričo, nasprotnika, služabnika ali mimoidočega. Razmislijo o tem, kaj ta lik ve, česa ne ve in kako bi njegova vloga lahko vplivala na njihovo razumevanje dogodkov.

03. Raziskovanje izkušnje lika

Udeleženci posamično, v parih ali majhnih skupinah zbirajo ideje o občutkih, motivacijah, odnosih in morebitnih nesporazumih izbranega lika. Ugotavljajo, katere podrobnosti bi lik opazil in kateri deli izvirne zgodbe bi se s tega vidika lahko zdeli manj pomembni.

04. Prepisovanje zgodbe

Udeleženci pripovedujejo izbrani prizor ali kratek odlomek v prvi osebi ali z vidika novega lika. Prepisana različica naj ohrani glavne dogodke, hkrati pa spremeni glas, poudarke in interpretacijo, da odražajo znanje in čustva lika.

05. Deljenje in primerjanje perspektiv

Udeleženci preberejo ali predstavijo svoje predelane različice. Skupina jih primerja z izvirnim besedilom in razpravlja o tem, kako je sprememba pripovedovalca vplivala na sočutje, pomen, zanesljivost in interpretacijo določenih likov ali dogodkov.

06. Povratne informacije in refleksija

Udeleženci ugotovijo, katere podrobnosti so vsako novo perspektivo naredile verjetno, in predlagajo eno možno izboljšavo. Vodja zaključi s poudarjanjem, da vsak pripovedovalec predstavi le del zgodbe in da lahko spreminjanje stališč razkrije skrite motivacije, predsodke in čustveno kompleksnost.

Prepišite zgodbo z drugačne perspektive

Spremenite pripovedovalca, ohranite glavne dogodke in opazujte, kaj se spremeni.

1.1. IZBERI STALIŠČE

Stranska vloga

Priča/gledalec

Nasprotnik

Služabnik/Pomočnik

Drugi:

1.2. RAZIŠČITE LIK

1. IZVIRNA ZGODBA/PRIZOR

Napišite naslov ali kratek opis prizora.

1. KAJ ČUTIJO/ŽELIJO

Kaj čuti/želi ta lik?

1. IZVIRNI PRIPOVEDOVALEC

Kdo pripoveduje zgodbo v originalni različici?

1. KAJ OPAZIJO

Katere podrobnosti bi ta lik opazil?

1. KAJ VEDO

Kaj ta lik ve?

1. KAR NAROBE RAZUMEJO

Kaj bi lahko delali narobe?

1.3. PREPIŠI ZGODBO

Pripovedujte prizor ali zgodbo z vidika izbranega lika.

ZADNJI PREGLED

- ☐ Nova perspektiva je jasna. ☐ Najpomembnejši dogodki so ohranjeni. ☐ Zdi se verjetno.

10. BRATI ALI NE BRATI

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Mladi imajo pogosto zelo različen odnos do branja, ta praksa pa ustvarja prostor za odkrito raziskovanje teh razlik. Skozi strukturirano razpravo in debato udeleženci raziskujejo pozitivne, kritične, čustvene in na dokazih temelječe perspektive o vlogi branja v njihovem življenju. Naučijo se oblikovati argumente, poslušati nasprotna mnenja in ponovno premisliti o svojem prvotnem stališču. V knjižici dejavnost spodbuja bolj zavesten odnos do branja, saj udeležencem omogoča, da podvomijo o njegovi vrednosti, namesto da bi jim preprosto govorili, da je pomembno.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Ta dejavnost združuje dve tradiciji strukturirane razprave. Metoda snežne kepe se začne z individualno refleksijo in se postopoma širi skozi razprave v parih, majhnih skupinah in celotnih skupinah, kar udeležencem omogoča, da preizkusijo in izpopolnijo ideje, preden spregovorijo v javnosti. Metodo šestih klobukov mišljenja je razvil Edward de Bono in jo leta 1985 objavil kot okvir za preučevanje vprašanja skozi zavestno ločene načine razmišljanja, vključno z dejstvi, občutki, koristmi, tveganji in alternativami. Kombinacija obeh pristopov pomaga prepričati, da bi v razpravi prevladovali le najbolj samozavestni govorci ali eno ustaljeno stališče. V tej praksi se metode uporabljajo za vprašanje, ki se pogosto obravnava preveč poenostavljeno: ali je branje še vedno potrebno ali dragoceno. Udeleženci preučijo pozitivne in negativne asociacije, dokaze in osebne izkušnje, preden oblikujejo premišljeno stališče.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govornjeni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče.

BETONSKI TRI

01. Uvod v vprašanje za razpravo

Voditelj predstavi ključno vprašanje, kot je: Ali je branje danes še vedno potrebno in dragoceno? Udeleženci na kratko razmislijo o svoji začetni reakciji in zapišejo eno misel, občutek ali primer, povezan s temo.

02. Individualna refleksija in izmenjava parov

Udeleženci delajo samostojno, preden v parih razpravljajo o svojih idejah. Vsak posameznik pojasni svoje prvotno stališče, posluša drugo mnenje in navede en argument, zaradi katerega je ponovno premislil ali pojasnil svoje stališče.

03. Razširitev razprave

Pari delajo v majhnih skupinah. Udeleženci primerjajo svoje ideje in jih razvrščajo v kategorije, kot so osebne izkušnje, dejstva, koristi, pomisleki in možne alternative tradicionalnemu branju.

04. Raziskovanje različnih načinov razmišljanja

Vsaka skupina preuči vprašanje z več perspektiv, ki jih navdihuje metoda šestih klobukov mišljenja. Upoštevajo:

- **Katera dejstva ali dokazi so na voljo?**
- **Kakšni občutki ali osebne asociacije so povezani z branjem?**
- **Kakšne koristi lahko prinese branje?**
- **Katere omejitve ali težave je treba priznati?**
- **Katere nove oblike ali alternative bi lahko branje naredile bolj relevantno?**

05. Priprava in predstavitev stališča

Skupine s svojo razpravo ustvarijo uravnoteženo izjavo o vrednosti branja. Svoje stališče predstavijo celotni skupini in ga podkrepijo s primeri, dokazi in osebnimi opažanji, namesto da bi se zanašale zgolj na splošna mnenja.

06. Razmislek in ponovno premislek

Udeleženci se vrnejo k svojim prvotnim odgovorom in se odločijo, ali se je njihovo stališče spremenilo, postalo močnejše ali bolj zapleteno. Vodja zaključi s poudarjanjem, da se zavestne bralne navade lahko razvijejo z vprašanji, razpravo in primerjavo različnih perspektiv.

Raziščite perspektive. Oblikujte argumente.

Ponovno premislite o svojem stališču.

Vprašanja za branje. Primerjava idej. Oblikovanje uravnoveženega stališča.

1. 1. RAZIŠČITE PROBLEM

MOJA PRVA REAKCIJA

Kaj se mi trenutno ljubi brati?

IZMENJAVA PAROV

Katera ideja druge osebe me je spravila v razmišljanje?

SKUPINSKI FOKUS

Kaj je osrednje vprašanje ali osrednja napetost v naši razpravi?

1. 2. POMISLITE NA KLOBUKE

1. DEJSTVO

Katere dokaze, primere ali opažanja imamo?

1. OBČUTKI

Kateri osebni občutki so povezani z branjem?

1. UGODNOSTI

Kaj lahko branje da ljudem?

1. OMEJITVE

Katere težave ali ovire moramo prepoznati?

1. ALTERNATIVE

Na katere druge načine se ljudje učijo, poslušajo ali dostopajo do zgodb?

1. NAŠE STALIŠČE

Do katerega uravnoveženega zaključka prihaja naša skupina?

ZADNJI PREGLED

☐ Poslušal sem različna stališča.

☐ Moj argument uporablja primere ali dokaze.

☐ Moj položaj je postal jasnejši.

ENA STVAR, KI SEM JO PREPOZNAL

10. BRALNE SPRETNOSTI IN SOBE POBEGA

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Bralno razumevanje je lahko bolj zanimivo, če udeležence prosimo, da uporabijo to, kar so razumeli, za rešitev konkretnega izziva. V tej dejavnosti se zaplet, liki in ključni dogodki izbrane knjige preoblikujejo v vrsto ugank, namigov in zaklenjenih stopenj. Udeleženci delajo individualno ali v skupinah in se vračajo k besedilu, ko potrebujejo dokaze za nadaljevanje. Knjižica predstavlja gamifikacijo kot način spodbujanja pozornega branja, sodelovanja in aktivnega priklica, ne da bi literarno vsebino zreducirali na preprost kviz.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Izobraževalne sobe pobega so se razvile iz rekreativnih iger pobega, v katerih udeleženci rešujejo povezane uganke, da bi v omejenem času dosegli končni cilj. Pedagogi so kasneje prilagodili format, da bi ustvarili učne izkušnje, ki temeljijo na problemih in temeljijo na predmetnem znanju, timskem delu in takojšnjih povratnih informacijah. Literarne sobe pobega uporabljajo like, podrobnosti zapleta, citate in zgodovinski kontekst kot namige, pri čemer morajo udeleženci zapomniti in interpretirati prebrano, namesto da bi odgovarjali na posamezna vprašanja o razumevanju. Digitalne platforme so format olajšale za uporabo prek povezanih obrazcev, gesel in izzivov razvejanosti. Struktura je še posebej učinkovita, ker vsak pravilen odgovor ustvari viden napredek in udeležencem daje praktičen razlog za vrnitev k besedilu.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govornjeni in tiskani obliki.

Priprava

- Zberite materiale, kot so:
- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče.

BETONSKI TRI

01. Uvod v izziv sobe pobega

Voditelj pojasni, da bodo udeleženci uporabili svoje znanje izbrane knjige, zgodbe ali poglavja za reševanje povezanega niza literarnih ugank. Skupina se seznani s končnim ciljem, časovno omejitvijo in pravili za spraševanje po namigih ali preverjanje odgovorov.

02. Organizacija ekip in pregled besedila

Udeleženci delajo individualno ali v majhnih skupinah. Preden začnejo, na kratko pregledajo glavne like, pomembne dogodke, okolja in citate, ki se lahko pojavijo v izzivih. Vodja jih opomni, da se lahko vrnejo k besedilu, ko potrebujejo dokaze.

03. Reševanje literarnih namigov

Udeleženci rešujejo vrsto ugank na podlagi izbranega branja. Naloge lahko vključujejo povezovanje citatov z liki, razvrščanje dogodkov v pravilnem vrstnem redu, prepoznavanje lokacij, dekodiranje skritih besed ali odgovarjanje na vprašanja o motivih likov.

04. Odklene naslednje stopnje Vsak pravilen odgovor vsebuje geslo, številko, simbol ali navodilo, potrebno za odpiranje naslednjega izziva. Udeleženci razpravljajo o možnih rešitvah, si razdelijo odgovornosti in preverijo svoje ideje z iskanjem ustreznih podrobnosti v besedilu.

05. Prihod do končne rešitve

Po zaključku vseh faz ekipe združijo zbrane namige, da rešijo končno uganko. Rešitev naj od udeležencev zahteva, da povežejo informacije iz različnih delov zgodbe, namesto da se zanašajo na eno samo dejstvo.

06. Pregled in refleksija

Skupina pregleda uganke in razpravlja o tem, kateri namigi so bili najlažji, najtežji ali najbolj odvisni od natančnega branja. Vodja poudari, kako so timsko delo, aktivno priklicanje in vračanje k besedilnim dokazom udeležencem pomagali pri napredovanju skozi aktivnost.

Reši namige, odkleni nivoje in uporabi besedilo za pobeg.

Uporabite dokaze iz besedila. Delajte kot ekipa. Pazljivo preverite vse namige.

1.1. PRIPRAVI SE

CILJI

- Razviti pozorno branje in reševanje problemov.
- Za reševanje povezanih namigov uporabite dokaze iz besedila.
- Okrepite timsko delo, spomin in interpretacijo.

PRIPRAVA

- Majhne kartice, rumeni listki ali papir.
- Izdelovalci peres ali pisal.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna tabla.
- Platno ali projektor, če je na voljo.

POSTAVITEV SOBE ZA POBEG

- **Knjiga/besedilo:**
- **Ime ekipe:**

- **Rok:**
- **Končni cilj:**

1.2. POT ZA POBEG

1. BESEDILO PREGLEDA

Ključne osebe/dogodki, ki si jih je treba zapomniti:

1. OHLAPNA POT

Citati, ukazi, motivi, skrite besede:

1. ODKLENI NASLEDNJO RAVEN

Geslo / koda / simbol:

1. KONČNA REŠITEV

Kako so vsi namigi povezani?

ZADNJI PREGLED

- ☐ Uporabili smo dokaze iz besedila.
- ☐ Vsi so prispevali k reševanju namigov.
- ☐ Naš končni odgovor povezuje različne dele zgodbe.

NAMIG, KI JE BIL NAJBOLJ ZAHTEVEN

KAJ JE PRIPOMOGLO K RAZVOJU VAŠE EKIPE?

12. PREVERJANJE DEJSTEV V FIKCIJI

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Leposlovje pogosto vsebuje sklicevanja na resnične kraje, dogodke, poklice, znanstvene ideje ali zgodovinske okoliščine, ki jih je mogoče raziskati onkraj same zgodbe. V tej vaji udeleženci prepoznajo dejanske trditve ali realistične podrobnosti v literarnem besedilu in jih preverijo z uporabo zanesljivih virov. Nato razpravljajo o tem, kateri elementi so točni, poenostavljeni, spremenjeni ali popolnoma izmišljeni in kako te izbire vplivajo na verodostojnost pripovedi. V knjižici dejavnost povezuje literarno interpretacijo s kritičnimi informacijskimi veščinami in pomaga udeležencem razviti bolj radovedni pristop k vsebini, s katero se srečujejo.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Preverjanje dejstev v leposlovju se razvija iz strategij branja, ki temeljijo na raziskovanju in od učencev zahtevajo, da v literarnih besedilih ločijo preverljive informacije od izmišljotin. En uveljavljen pristop deli vsebino na potrjena dejstva, negotove ali mešane trditve in izmišljene elemente, ustvarjene za pripovedne namene. Bralci nato preučijo izbrane podrobnosti s pomočjo zanesljivih referenčnih gradiv in primerjajo, kar zgodba predstavlja, z zgodovinskimi, znanstvenimi ali družbenimi dokazi. Metoda je še posebej uporabna pri zgodovinski fikciji, znanstveno utemeljenih pripovedih in zgodbah, ki vključujejo resnične kraje, dogodke ali javne osebnosti. Udeležence spodbuja k spoznanju, da lahko leposlovje združuje natančnost, poenostavitev in namerno izmišljovino, hkrati pa zahteva kritičnega in pozornega bralca.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govornjeni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče.

BETONSKI TRI

- 01. Prepoznavanje trditev v zgodbi Voditelj predstavi izbran literarni odlomek in pojasni,** da lahko leposlovje združuje točne informacije, poenostavitev in izmišljotino. Udeleženci poudarjajo reference na resnične kraje, dogodke, poklice, zgodovinske okoliščine, znanstvene ideje ali družbene prakse.
- 02. Razvrščanje dejstev in izmišljenih elementov Udeleženci delajo individualno,** v parih ali majhnih skupinah, da bi izbrane podrobnosti razvrstili v tri kategorije: potrjena dejstva, negotove ali mešane trditve in očitno izmišljeni elementi. Na kratko pojasnijo razloge za vsako odločitev.
- 03. Izbira trditev za preiskavo Vsaka skupina izbere več podrobnosti,** ki jih je mogoče preveriti zunaj literarnega besedila. Udeleženci oblikujejo preprosta raziskovalna vprašanja in ugotovijo, kakšni dokazi bi jim pomagali preveriti vsako trditev.
- 04. Preverjanje zanesljivih virov Udeleženci raziščejo** izbrane trditve z uporabo verodostojnih referenčnih gradiv, kot so knjige, izobraževalne spletne strani, muzejski viri, enciklopedije ali uradne institucije. Zabeležijo uporabljeni vir in primerjajo dokaze z načinom, kako so informacije prikazane v zgodbi.
- 05. Primerjava dokazov z zgodbo Skupine se odločijo,** ali je posamezna trditev pravilna, poenostavljena, spremenjena, negotova ali izmišljena. Razpravljajo o tem, zakaj je avtor morda spremenil določene podrobnosti in ali te izbire krepijo zgodbo, ustvarjajo zmedo ali vplivajo na njeno verodostojnost.
- 06. Izmenjava zaključkov in refleksija Udeleženci skupini predstavijo** eno preverjeno dejstvo in en izmišljen ali spremenjen element. Vodja zaključi s poudarjanjem, da kritično branje vključuje tako interpretacijo zgodbe kot tudi postavljanje pod vprašaj trditev, ki se zdijo realistične ali dejanske.

Ocenite izmišljeno vsebino.

Prepoznavajte, preučite in ovrednotite trditve iz literarnega besedila.

1.1. VNESITE ALI PRILEPITE

1.2. RAZVRSTITE TRDITVE

POTRJENA DEJSTVA

Preverljivo in natančno

NEGOTOVE TRDITVE

Ni dovolj informacij ali pa je lahko oboje.

IZMIŠLJENI ELEMENTI

Očitno izmišljeno za zgodbo

1.3. ZAHTEVA PO PREISKAVI

Zahteva po preiskavi	Raziskovalna vprašanja	Kaj bi pomagalo pri potrditvi tega?

1.4. VIRI IN DOKAZI

Zahtevak	Vir (knjiga itd.)	Kaj pravi vir	Dejstva ali ne?

1.5. OZNAČITE KATEGORIJE, KI SO BILE PRISOTNE

☐ Natančno ☐ Poenostavljeno ☐ Spremenjeno ☐ Negotov/a ☐ Izumljeno

13. BRALNI ŠPRINTI

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Bralno navado si je lažje ustvariti, ko se zdi naloga obvladljiva in jasno opredeljena. Bralni sprinti udeležence spodbujajo k branju knjige po lastni izbiri v kratkih, časovno omejenih sejah, ki trajajo od pet do petnajst minut, pri čemer prenehajo takoj, ko zmanjka časovnika, in beležijo svoj napredek. Ponavljanje dejavnosti jim omogoča, da opazijo spremembe v koncentraciji, tempu branja in pripravljenosti za samostojno nadaljevanje. V knjižici vaja ponuja preprost način za zmanjšanje odpora do branja in prikazuje, da se lahko redna, kratkotrajna angažiranost postopoma razvije v trajno navado.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Preverjanje dejstev v leposlovju se razvija iz strategij branja, ki temeljijo na raziskovanju in od učencev zahtevajo, da v literarnih besedilih ločijo preverljive informacije od izmišljotin. En uveljavljen pristop deli vsebino na potrjena dejstva, negotove ali mešane trditve in izmišljene elemente, ustvarjene za pripovedne namene. Bralci nato preučijo izbrane podrobnosti s pomočjo zanesljivih referenčnih gradiv in primerjajo, kar zgodba predstavlja, z zgodovinskimi, znanstvenimi ali družbenimi dokazi. Metoda je še posebej uporabna pri zgodovinski fikciji, znanstveno utemeljenih pripovedih in zgodbah, ki vključujejo resnične kraje, dogodke ali javne osebnosti. Udeležence spodbuja k spoznanju, da lahko leposlovje združuje natančnost, poenostavitev in namerno izmišljovino, hkrati pa zahteva kritičnega in pozornega bralca.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v bralni šprint Vodja pojasni, da bodo udeleženci v **kratkem**, omejenem času prebrali knjigo po lastni izbiri. Cilj ni prebrati velikega dela, temveč začeti brati brez pritiska in ostati osredotočen, dokler se ne izteče čas.

02. Izbira besedila in postavljanje ciljev Udeleženci izberejo **knjigo**, članek ali zgodbo, ki jih zanima. Pred začetkom izberejo dolžino sprinta med petimi in petnajstimi minutami ter zapišejo preprost cilj, kot je branje določenega števila strani ali ohranjanje osredotočenosti skozi celotno sejo.

03. Konec časovno omejenega branja Vodja **vklopi časovnik** in udeleženci berejo samostojno v mirnem okolju. Ustavijo se takoj, ko se dogovorjeni čas izteče, tudi če so sredi strani, in na kratko zabeležijo, kje so končali.

04. Beleženje napredka in koncentracije Udeleženci beležijo, koliko berejo, in razmišljajo o svoji ravni koncentracije, motnjah in pripravljenosti za nadaljevanje. Lahko omenijo tudi eno zanimivo idejo, dogodek ali citat iz besedila.

05. Ponavljanje in primerjava v sprintu Dejavnost se ponovi v isti seji ali več dni. Udeleženci primerjajo svoje rezultate in opazujejo, ali se njihov tempo branja, osredotočenost ali motivacija spreminjajo z redno vajo.

06. Deljenje in refleksija Udeleženci na kratko povedo, kaj jim je pomagalo ostati osredotočeni in ali je kratka oblika branja olajšala branje. Vodja zaključi s poudarjanjem, da lahko dosledne, omejene bralne seje postopoma podpirajo samozavest, koncentracijo in samostojne bralne navade.

Kratek čas. Popolna osredotočenost. Naj branje postane navada

Nastavite časovnik, berite osredotočeno in beležite svoj napredek.

1.1. MOJA KNJIGA

- Naslov: **ALI BESEDILO**
- Avtor/vir: _____
- _____

1.2. MOJ CILJ ZA TA ŠPRINT

- Cilj: _____
- _____
- _____

1.3. MOJI TRENINGI ŠPRINTA

 1. ŠPRINT ŠT.	 1. ČAS (MINUTE)	 ZAČETEK (STRAN/MESTO)	 KONEC (STRAN/MESTO)	 STRANI/MINUT (PRIBLIŽNO)	 CILJ DOSEŽEN? (DA/NE)
1.1					
1.2					
1.3					
1.4					
1.5					

1.4. REFLEKSIJA PO VSAKEM ŠPRINTU

1. FOKUS

Kako osredotočen sem bil?
(1 = sploh ne, 5 = zelo osredotočen/a)

1.1 1.2 1.3 1.4 1.5

Kaj me je zmotilo?

1. OBRESTI

Nekaj zanimivega, kar sem odkril:

1. PRIPRAVLJENOST ZA NADALJEVANJE

Kako pripravljen sem brati več?
(1 = sploh ne, 5 = zelo pripravljen/a)

1.1 1.2 1.3 1.4 1.5

Zakaj?

1.5. PRIMERJAVA MOJIH ŠPRINTOV

Kakšne spremembe opazate v tempu branja, osredotočenosti ali motivaciji?

1.6. DELITE IN RAZMISLITE

Kaj vam je pomagalo, da ste ostali osredotočeni? Kakšen je bil občutek za vas pri kratkih bralnih urah?

14. GLAS PRIPOVEDOVALCA

MOČ
JEDROČNOSTI

Način pripovedovanja zgodbe lahko vpliva na napetost, vzdušje in interpretacijo prav tako kot na same dogodke. V tej dejavnosti udeleženci poslušajo podkast o kriminalki ali grozljivkah, analizirajo uporabo pripovedovanja, glasbe in zvočnih učinkov ter te tehnike primerjajo s pisano zgodbo podobnega žanra. Nato razvijejo kratko pripoved in jo z uporabo izraznih glasov in skrbno izbranih zvokov preoblikujejo v zvočno produkcijo.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Dejavnost se opira na ustno interpretacijo, izrazno branje in bralno gledališče, kjer udeleženci uporabljajo tempo, poudarek, glasnost in čustva za sporočanje pisnega besedila. Te metode že dolgo podpirajo tekočo komunikacijo in bralcem pomagajo prepoznati, kako glas prispeva k pomenu. Avdiodrama in podkasti so kasneje to delo razširili z združevanjem pripovedovanja s posnetim dialogom, glasbo in zvočnimi učinki. Snemanje udeležencem omogoča, da poslušajo in ocenijo, ali njihov nastop ustvarja želeno vzdušje. Dejavnost dokazuje, da pripovedovanje zgodb ni nikoli nevtrarno, saj lahko vokalne izbire in produkcija spremenijo napetost, razpoloženje, značaj in interpretacijo občinstva. Zaradi tega so skriti mehanizmi pripovedovanja zgodb jasno slišni.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Poslušanje in prvi vtisi Voditelj predvaja kratek odlomek iz podkasta o kriminalki, skrivnosti ali grozljivkah. Udeleženci zabeležijo svoje prve vtise in prepoznajo občutke, podobe ali pričakovanja, ki jih zgodba ustvarja.

02. Analiza pripovedovalčevega glasu Udeleženci ponovno poslušajo in se osredotočijo na tempo, glasnost, poudarek, premore in čustva. Razpravljajo o tem, kako te izbire vplivajo na napetost, vzdušje, značaj in poslušalčevo interpretacijo dogodkov.

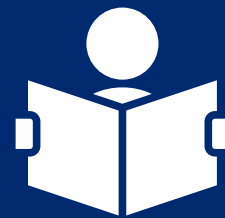
03. Raziskovanje zvoka in glasbe Skupina prepozna glasbo, zvoke v ozadju in zvočne učinke, uporabljene v posnetku. Udeleženci razmislijo, kakšno razpoloženje ustvarja vsak element in kako bi se zgodba brez njega zdela drugačna.

04. Primerjava zvočnega in pisnega pripovedovanja zgodb Udeleženci preberejo kratko pisno zgodbo ali odlomek iz podobnega žanra. Primerjajo, kako se vzdušje in napetost ustvarita s pisnim opisom, vokalno izvedbo in produkcijo zvoka.

05. Načrtovanje in snemanje kratke zvočne zgodbe Udeleženci posamezno, v parih ali majhnih skupinah razvijejo kratko zgodbo in pripravijo preprost scenarij. Dodelijo pripoved ali dialog, izberejo ustrezne zvočne učinke in posnamejo kratko zvočno produkcijo z izraznimi glasovi.

06. Poslušajte in razmislite Udeleženci si delijo izbrane posnetke in ocenijo, ali je bilo doseženo želeno vzdušje. Skupina razpravlja o tem, katere vokalne ali produkcijske odločitve so bile najučinkovitejše in kaj bi spremenili v prihodnji različici.

Glasovi. Zvoki. Vzdušje.

Poslušaj, opazuj, ustvarjaj in razmišljaj.

1.1. POSLUŠAJ IN OPAZUJ

Prvi vtisi:

Kakšno razpoloženje ustvarja?

1.2. GLAS IN ZVOK

☐ Čas

☐ Vezi

☐ Odmori

☐ Čustvo

☐ Glasba

☐ Zvočni učinki

Kako te izbire oblikujejo vzdušje?

1.3. NAČRTUJTE SVOJO ZVOČNO ZGODBO

Zgodovinsko

Glasovi/vloge

Zvoki/glasba

1.4. ODRAŽATI

Smo ustvarili želeno
vzdušje?

Kaj je najbolje delovalo?

Kaj bi naslednjič
izboljšali?

ENA STVAR, KI SMO SE JE NAUČILI

15. BRANJE NA A V PRIMERJAVI Z BRANJEM NA P

MOČ
JEDROČNOSTI

Mladi lahko začnejo branje povezovati z ocenjevanjem, obveznostmi in šolskim delom, še posebej, če imajo omejeno svobodo pri izbiri lastnih besedil. Ta praksa jim pomaga prepoznati razliko med branjem za določen akademski namen in branjem za sprostitev, radovednost ali osebno zadovoljstvo. Udeleženci razmišljajo o svojem bralnem okolju, preferencah in rutinah ter prepoznajo načine, kako si vzeti čas za prostovoljno branje poleg izobraževalnih obveznosti.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Razlika med branjem, ki ga vodi namen, in branjem, ki ga vodi izkušnja, je močno povezana s transakcijsko teorijo Louise Rosenblatt. Rosenblatt je opisala eferentno držo, osredotočeno na informacije ali sklepe, ki se jih spomnimo po branju, in estetsko držo, osredotočeno na čustva in asociacije, ki jih doživimo med srečanjem z besedilom. Ti drži pomagata razložiti, zakaj se branje akademskega poglavja zdi drugače kot poglobljenost v roman, tudi če oboje zahteva koncentracijo. Pristopi, ki temeljijo na bralnem užitku, poudarjajo tudi izbiro, osebno relevantnost in prostovoljno angažiranost. Prepoznavanje teh različnih namenov pomaga udeležencem razumeti, zakaj se motivacija, pozornost in bralne strategije lahko spreminjajo glede na to, kaj berejo in kaj pričakujejo, da bodo od tega dobili. To zavedanje podpira bolj zavestne in prilagodljive bralne izbire.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v dva namena branja Vodja razloži, da ljudje berejo iz različnih razlogov. Ena vrsta branja se osredotoča na pridobivanje informacij, dokončanje naloge ali pripravo na ocenjevanje, druga pa na uživanje, radovednost, čustva ali osebno izkušnjo.

02. Kartiranje osebnih bralnih navad Udeleženci razmišljajo o besedilih, ki jih berejo v šoli, doma in na spletu. Primere razvrstijo v dve širši kategoriji: branje z namenom in branje za užitek. Prepoznajo lahko tudi besedila, ki spadajo v obe kategoriji.

03. Primerjava bralnih izkušenj Udeleženci posamezno, v parih ali v majhnih skupinah razpravljajo o tem, kako se njihova koncentracija, motivacija in bralne strategije spreminjajo glede na namen. Upoštevajo dejavnike, kot so izbira, težavnost, okolje, časovni pritisk in osebni interesi.

04. Raziskovanje prednostnih odnosov Udeleženci prepoznajo, kaj jim daje občutek, da je branje zabavno, in kaj jim daje občutek obveznosti. Razmišljajo o tem, kje, kdaj in kako najraje berejo, ter o tem, katere oblike, teme in rutine podpirajo njihovo angažiranost.

05. Ustvarjanje uravnoveženega bralnega načrta Vsak udeleženec izbere en realističen način, kako si rezervirati čas za prostovoljno branje ob šolskih ali službenih obveznostih. Ustvarijo preprost načrt, ki vključuje besedilo, primerno lokacijo, obvladljivo količino časa in osebni razlog za branje.

06. Deljenje in refleksija Udeleženci delijo izbrane ideje in razpravljajo o tem, ali je mogoče isto besedilo brati različno, odvisno od bralčevih ciljev. Vodja zaključka poudarja, da fleksibilni bralci zavestno prilagajajo svoja pričakovanja in strategije namenu vsake bralne izkušnje.

Bodite pozorni na to, kako namen spremeni način branja.

Branje vam lahko pomaga pri učenju, doseganju cilja ali preprosto uživanju v izkušnji.

1.1. DVA NAMENA BRANJA

BRANJE Z NAMENOM

Primeri, ki sem jih prebral:

Zakaj jih berem:

BRANJE ZA UŽITEK

Primeri, ki sem jih prebral:

Zakaj jih berem:

1.2. KAKO SE TO DRUGAČE POČUTI?

FOKUS

Kdaj se lažje osredotočim?

MOTIVACIJA

Kaj me žene, da še naprej berem?

STRATEGIJA

Kako berem v vsakem primeru drugače?

1.3. MOJI NAJBOLJŠI BRALNI POGOJI

1. KRAJ

Kje se najbolje učim?

1. ČAS

Kdaj mi je najlažje brati?

1. FORMAT

Tiskano, telefon, tablica, zvočna knjiga?

1. TEMA

Kaj najraje berem?

1.4. MOJ URAVNOTEŽEN UČNI NAČRT

Besedilo, ki bi ga rad prebral:

Kraj:

Čas:

Vzrok:

Majhen ukrep, ki ga bom sprejel:

ZADNJI PREGLED

☐ Isto besedilo lahko berem za različne namene.

☐ Moje izbire branja so odvisne od mojega cilja.

Moje bralne navade:

16. BRALNI MARATON

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Branje lahko postane skupen družabni dogodek in ne povsem zasebna dejavnost. Pri tej praksi se udeleženci vključijo v podaljšano bralno sejo, pri čemer izbirajo svoje knjige, medtem ko delajo na individualnih ali skupnih mejnikih. Kratki odmori, priporočila in neformalni pogovori jim omogočajo, da delijo odkritja, ne da bi pri tem motili splošno vzdušje koncentracije.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Knjižni maratoni so povezani z bralnimi maratoni, dogodki trajnostnega branja in kampanjami za branje v skupnosti, ki individualno branje spremenijo v vidno skupno izkušnjo. Takšni dogodki pogosto združujejo samostojno branje z osebnimi cilji, skupnimi mejniki in kratko izmenjavo priporočil. Temeljijo na načelu, da bralci potrebujejo zaščiten čas, da se poglobijo v daljša besedila in razvijejo trajnostno pozornost. Skupno okolje zagotavlja spodbudo, ne da bi od vseh udeležencev zahtevalo, da berejo isto knjigo ali napredujejo z enakim tempom. Z združevanjem osebnih izbir s kolektivnim vzdušjem format predstavlja branje kot individualno izkušnjo in družabni dogodek, zgrajen okoli skupne udeležbe. Skupni ritem lahko ohranja motivacijo skozi daljše branje.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v bralni maraton Vodja pojasni, da bodo udeleženci **sodelovali** v daljšem skupnem branju. Vsak si lahko izbere drugo knjigo in jo bere v svojem tempu, hkrati pa prispeva k skupni skupinski izkušnji.

02. Izbira knjig in postavljanje ciljev Udeleženci **izberejo knjige**, ki jih zanimajo, in si opredelijo realističen osebni cilj, kot je branje določen čas, dokončanje poglavja ali doseganje določene strani. Skupina se lahko dogovori tudi o skupnem mejniku.

03. Začetek usmerjenega branja Udeleženci **berejo samostojno v mirnem in udobnem prostoru**. Vodja varuje čas branja, omejuje prekinitve in spodbuja vse, da se osredotočijo na svoje besedilo, ne da bi primerjali hitrost ali napredek.

04. Kratki odmori za skupno rabo Ob predvidenih urah si **udeleženci vzamejo kratke odmore za raztezanje**, beleženje napredka in izmenjavo priporočil. Lahko delijo zanimiv citat, lik, idejo ali odkritje, ne da bi podali celoten povzetek knjige.

05. Nadaljevanje in spremljanje napredka Udeleženci **se vrnejo k branju in nadaljujejo z delom v smeri svojih ciljev**. Osebni in skupni napredek se lahko zabeleži na zemljevidih, beli tabli ali skupni digitalni tabli, da se zagotovi vidnost skupnih prizadevanj.

06. Zaključek in refleksija Ob koncu maratona **udeleženci razpravljajo o tem**, kaj jim je pomagalo ohraniti koncentracijo in ali je skupno vzdušje vplivalo na njihovo motivacijo. Vodja poudari, da lahko branje ostane osebna izkušnja, hkrati pa postane podpora socialna izkušnja.

Berite skupaj, v svojem tempu.

Branje vam lahko pomaga pri učenju, doseganju cilja ali preprosto uživanju v izkušnji.

1.1. MOJA KNJIGA IN MOJ CILJ

MOJA KNJIGA

Naslov/avtor:

Zakaj sem ga izbral/a?

MOJ CILJ

Moj osebni cilj danes:

Mejnik v skupni skupini:

1.2. KONTROLNE TOČKE MARATONA

ZAČETEK

Kako bi se rad danes osredotočil/a?

ODMOR NA POLOVICI

Citat, ideja, delitev:

NEHATI

Sem dosegel/a svoj cilj?

1.3. SPREMLJAJ MOJ NAPREDEK

1

1. ČAS

Koliko časa sem bral/a?

2

1. NAPREDEK

Dokončane strani/poglavja

3

1. FOKUS

Kaj mi je pomagalo ostati osredotočen/a?

4

1. IZZIV

Kaj me je zmotilo?

1.4. MOJA OBJAVA

Priporočilo, lik, citat ali odkritje, ki bi ga rad delil:

ZADNJI PREGLED

☐ Skupno vzdušje mi je pomagalo, da sem se osredotočil/a ☐ Osebni cilj je branje naredil obvladljivo.

Ena stvar, s katero želim nadaljevati po bralnem maratону:

17. BEREM. ALI BEREM? BEREM!

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Bralčev čustveni ton lahko popolnoma spremeni razumevanje istega besedila. V tej dejavnosti udeleženci narišejo ali zaznajo čustvo in preberejo izbrani odlomek, pri čemer ga izrazijo z glasom, tempom, poudarkom in izrazom na obrazu. Skupina poskuša prepoznati čustvo in razpravlja o tem, kako je spremenilo pomen ali vzdušje odlomka. V knjižici vaja razvija izrazno branje in čustveno zavedanje, hkrati pa kaže, da interpretacijo oblikuje oseba, ki daje glas besedilu.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Izrazno ustno branje se že dolgo uporablja za raziskovanje vpliva čustev, stresa in ritma na interpretacijo besedila. Bralno gledališče in pesniške predstave od udeležencev zahtevajo, da s svojim glasom sporočijo pomen, ne da bi pri tem potrebovali obsežno uprizoritev ali pomnjenje. Prozodija – vključno s fraziranjem, stresom, intonacijo in tempom.

- vpliva tako na tekočnost kot na razumevanje, ker poslušalci uporabljajo glasovne namige za razlago namere in razpoloženja. Če bralce prosimo, naj izvedejo odlomek skozi kontrastna čustva, so ti učinki še posebej vidni. Primerjava izvedb pomaga udeležencem prepoznati, da lahko iste napisane besede sporočajo različne pomene, odvisno od čustvenih in glasovnih odločitev bralca. To udeležencem omogoča neposredno izkušnjo interpretativne fleksibilnosti.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v izrazno branje Vodja pojasni, da lahko isti odlomek izraža različne pomene, odvisno od načina branja. Udeleženci na kratko razpravljajo o tem, kako tempo, glasnost, poudarek, intonacija in izrazi obraza vplivajo na interpretacijo poslušalca.

02. Izbira odlomka in čustva Udeleženci prejmejo ali izberejo kratek literarni odlomek. Vsaka oseba nato izvleče kartico s čustvom, kot so veselje, strah, jeza, žalost, navdušenje, sumničavost ali mirnost, ne da bi jo pokazala ostalim članom skupine.

03. Priprava nastopa Udeleženci tiho preberejo besedilo in se odločijo, kako bodo izrazili izbrano čustvo. Določijo besede, ki jih želijo poudariti, mesta za premor in spremembe tempa, glasnosti ali tona, ki lahko čustvo jasno izrazijo.

04. Branje z odlomkom Udeleženci odlomek izvedejo individualno ali v parih. Preostali del skupine pozorno posluša in poskuša prepoznati čustvo, ki ga bralec sporoča skozi glas, ritem, poudarek in izraz.

05. Primerjava interpretacij Isti odlomek se ponovno prebere z nasprotujočimi si čustvi. Udeleženci primerjajo nastope in razpravljajo o tem, kako so se vzdušje, nameni likov in pomen besedila spremenili, čeprav so napisane besede ostale enake.

06. Povratne informacije in refleksija Skupina ugotovi, katere glasovne izbire so posamezno čustvo naredile prepričljivo, in predlaga eno možno izboljšavo. Vodja zaključi s poudarjanjem, da izrazno branje podpira tekoče branje, razumevanje in zavedanje o tem, kako bralci aktivno oblikujejo pomen besedila.

Odkrijte, kako čustva spreminjajo pomen besedila.

Iste besede lahko zvenijo popolnoma različno.

1.1. IZBERITE BESEDILO IN MNENJE

1. PREHOD

Katero besedilo ali odlomek naj preberem?

1. ČUSTVO

Kakšen občutek želim izraziti?

1.2. NAČRTUJTE SVOJO USPEŠNOST

1. ČAS

Hitro, počasno ali mešano?

1. GLASOVATI

Katere besede želim poudariti?

1. ODMORI

Kje naj se ustavim za učinek?

1.3. PREBERI IN PRIMERJAJ

1. PRVO BRANJE

Kako sem prebral odlomek?

1. DRUG OBČUTEK

Kako se je pomen spremenil?

ZADNJI PREGLED

- ☐ Moj glas je spremenil razpoloženje besedila.
- ☐ Isti odlomek ima lahko različne pomene.

Ena stvar, ki sem se je naučil:

18. PREDELAVA KLASIK

MOČ
JEDROČNOSTI

Klasična literatura se lahko sprva zdi oddaljena od vsakdanje izkušnje mladih bralcev, čeprav njene osrednje teme ostajajo zelo aktualne. Ta praksa udeležence spodbuja, da preučijo znano klasično ali zgodovinsko pripoved in si predstavljajo, kako bi se njeno okolje, liki, konflikti in družbene razmere spremenili v sedanjosti. Z razpravo in ustvarjalno reinterpretacijo ohranijo osrednji pomen zgodbe, hkrati pa njeno obliko prilagodijo sodobnemu kontekstu.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Parafraziranje in priredba sta bili vedno del literarne kulture, kjer se miti, ljudske pravljice in kanonične zgodbe vedno znova pripovedujejo za spreminjajoče se občinstvo. V izobraževanju modernizacijske vaje spodbujajo bralce, da ohranijo osrednji konflikt zgodbe, hkrati pa spremenijo njeno okolje, jezik, tehnologijo ali družbene razmere. Dejavnosti, ki vključujejo pokvarjene pravljice in priredbe, sledijo istemu načelu in dokazujejo, da lahko znane zgodbe podpirajo več interpretacij. Predelava klasike od udeležencev zahteva, da se odločijo, katere značilnosti so bistvene za pripoved in katere pripadajo predvsem njenemu prvotnemu zgodovinskemu kontekstu. Ta proces bralcem pomaga prepoznati, da starejše zgodbe ostajajo relevantne, ker je mogoče njihove osrednje napetosti, vrednote in odnose na novo interpretirati skozi sodobne izkušnje. Ustvarjalno posodabljanje spodbuja tudi globlje sodelovanje z literarno dediščino.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v izvirno zgodbo Voditelj predstavi znano klasiko, mit, ljudsko pravljico ali zgodovinsko pripoved. Udeleženci na kratko opredelijo glavne like, okolje, osrednji konflikt in osrednje sporočilo.

02. Določitev, kaj naj ostane Udeleženci razpravljajo o tem, kateri elementi so bistveni, da zgodba ostane prepoznavna.

Ločijo ključne konflikte, odnose in teme od podrobnosti, ki v prvi vrsti pripadajo izvirnemu zgodovinskemu obdobju.

03. Premik zgodbe v sedanost Udeleženci posamezno, v parih ali majhnih skupinah izberejo sodobno okolje za zgodbo. Razmislijo o tem, kako bi tehnologija, komunikacija, družbena pričakovanja, delo, izobrazba in vsakdanje življenje vplivali na like in dogodke.

04. Preoblikovanje likov in konfliktov Udeleženci posodobijo vloge, jezik, cilje in odnose likov, hkrati pa ohranijo njihove primarne motivacije. Odločijo se, kako bi se prvotni konflikt lahko pojavil v sodobnem kontekstu in katere nove ovire bi se lahko pojavile.

05. Ustvarjanje priredbe Udeleženci napišejo izbrani prizor, pripravijo kratek povzetek ali ustvarijo scenarij za svojo sodobno različico. Priredba naj bo sodobna, hkrati pa naj ohrani osrednji pomen izvirne zgodbe.

06. Deljenje in refleksija Udeleženci predstavijo svoje priredbe in pojasnijo, katere elemente so ohranili, spremenili ali odstranili. Skupina razpravlja o tem, ali posodobljene različice razkrivajo nove pomene in kako lahko klasične zgodbe ostanejo relevantne za sodobno občinstvo.

POSODOBITE ZNANO ZGODBO, NE DA BI PRI TEM IZGUBILI NJEN OSREDNJI POMEN.

Iste besede lahko zvenijo popolnoma različno.

1.1. IZVIRNA ZGODBA

ZGODOVINA

- Naslov/vir:
-

Katero zgodbo prirejam:

-

JEDRSKI ELEMENTI

- Glavni liki:
-

Osrednji konflikt:

-

Glavno sporočilo/tema: _____

1.2. KAJ OSTANE? KAJ SE SPREMENI?

OBDRŽATI

- Kaj naj ostane, da bo zgodba še vedno prepoznavna:
-

POSODOBITEV

- Kaj se lahko spremeni v okolju, jeziku ali kontekstu:
-

SODOBNI SVET

- Kakšen vpliv ima današnja zadeva tukaj:
-

1.3. ZGRADITE NOVO RAZLIČICO

1. NASTAVITEV

- Kje in kdaj bo izdana nova različica?
-

1. OCENE

- Kako se spremenijo vloge, cilji ali odnosi?
-

1. KONFLIKT

- Kako se prvotni konflikt kaže danes?
-

1. IDEJA ZA PRIZOR

- Opišite eno osrednjo modernizirano sceno:
-

1.4. MOJA PRILAGODITEV

- Napišite kratek povzetek, opis prizora ali idejo za scenarij za svojo posodobljeno različico:

ZADNJI PREGLED

- Ohranil sem glavni pomen izvirne zgodbe.

- Moja moderna različica se še vedno zdi prepoznavna.

19. PREDIKTIVNO BRANJE

MOČ
JEDROČNOSTI

Branje postane aktivnejše, ko se udeleženci ustavijo in razmislijo, kaj se lahko zgodi naprej in zakaj. Pri tej vaji se kratka zgodba prekine na ključnih točkah, da lahko udeleženci z dokazi iz besedila napovejo prihodnje dogodke, odločitve likov ali morebitne posledice. Primerjajo svoje ideje, utemeljijo svoje sklepanje in popravijo svoje predpostavke, ko se razkrije več zgodbe. V knjižici dejavnost krepi razumevanje, logično sklepanje in zavedanje o tem, kako avtorji ustvarjajo pričakovanje, napetost in presenečenje.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Prediktivno branje je tesno povezano z usmerjeno dejavnostjo branja in razmišljanja, ki je bila razvita za vključevanje bralcev v aktivno spraševanje in preizkušanje njihovega razumevanja. Bralci uporabljajo naslove, slike, predhodno znanje in besedilne dokaze za oblikovanje napovedi, nato pa nadaljujejo z branjem, da jih potrdijo, ovržejo ali popravijo. Vrednost metode je v procesu sklepanja in ne v pravilnem ugibanju konca. Strateški premori opozarjajo na narativne namige, motivacije likov in možne posledice, ki bi jih sicer lahko spregledali. Ponovitev prejšnje napovedi udeležence nauči, da mora interpretacija ostati prilagodljiva in se spremeniti, ko novi dokazi iz besedila izpodbijajo začetno predpostavko. Metoda branje spremeni v nenehno odločanje, ki temelji na dokazih.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v napovedno branje Voditelj pojasni, da se bo zgodba brala po fazah in se bo na določenih trenutkih ustavljala.

Udeleženci bodo predvideli, kaj se bo zgodilo v nadaljevanju, in svoje ideje podkrepili z namigi iz besedila, namesto da bi ugibali brez dokazov.

02. Raziskovanje začetnih namigov Udeleženci preučijo naslov, ilustracije, uvodni odstavek in vse razpoložljive informacije o ozadju. Posamezno ali v parih zapišejo začetno napoved o okolju zgodbe, likih, konfliktu ali smeri dogajanja.

03. Premor in napovedi Voditelj prebere ali pokaže prvi del zgodbe in se ustavi na pomembni točki. Udeleženci predvidijo možen dogodek, odločitev lika ali posledico ter prepoznajo besede, dejanja ali podrobnosti, ki so vplivale na njihovo sklepanje.

04. Primerjava in revizija idej Udeleženci delijo svoje napovedi v parih, majhnih skupinah ali s celotno skupino. Ko je razkrit naslednji del, se odločijo, ali bodo svojo prvotno napoved potrdili, zavrnili ali spremenili kot odgovor na nove dokaze.

05. Spremljanje zgodbe do njenega zaključka Postopek se ponovi na še eni ali dveh postajah. Udeleženci spremljajo, kako se spreminja njihovo razumevanje, in se zavedajo tehnik, ki jih avtor uporablja za ustvarjanje pričakovanja, napetosti ali presenečenja.

06. Razmislek o procesu sklepanja Po končani zgodbi udeleženci primerjajo svoja predvidevanja z dejanskimi dogodki. Moderator poudari, da cilj ni pravilno ugibanje, temveč logične interpretacije, opazovanje besedilnih dokazov in pripravljenost prilagajati ideje, ko se pojavijo nove informacije.

Dobri bralci delajo napovedi in iščejo namige.

Zgodbo berite po fazah. Ob vsakem premoru na podlagi namigov predvidite, kaj se bo zgodilo.

	1. MOJA NAPOVED	1. MOJ DOKAZ	1. PO BRANJU
1. PAVZA 1	Kaj misliš, da se bo zgodilo zdaj?	Katere besede, dejanja ali podrobnosti iz besedila podpirajo tvojo idejo?	Je bila vaša napoved potrjena, zavrnjena ali popravljena?
Po branju prvega dela se moderator tukaj ustavi.			

	1. MOJA NAPOVED	1. MOJ DOKAZ	1. PO BRANJU
1. PAVZA 2	Kaj misliš, da se bo zgodilo zdaj?	Katere besede, dejanja ali podrobnosti iz besedila podpirajo tvojo idejo?	Je bila vaša napoved potrjena, zavrnjena ali popravljena?
Po branju naslednjega dela se moderator tukaj ustavi.			

	1. MOJA NAPOVED	1. MOJ DOKAZ	1. PO BRANJU
1. PAVZA 3	Kaj misliš, da se bo zgodilo zdaj?	Katere besede, dejanja ali podrobnosti iz besedila podpirajo tvojo idejo?	Je bila vaša napoved potrjena, zavrnjena ali popravljena?
Po branju naslednjega dela se moderator tukaj ustavi.			

1. KONČNI RAZMISLEK

Kaj ste se naučili o zgodbi, likih in tehnikah, ki jih je avtor uporabil?

Kako se je vaše razmišljanje spremenilo, ko ste brali več?

20. PONOVI RAZMISLEK O NASLOVNICI KNJIGE

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Učinkovite prakse opismenjevanja se začnejo z vzbujanjem radovednosti in ustvarjanjem prostora za angažiranost. Kratka, igriva dejavnost je lahko idealno izhodišče. Pri tej vaji udeleženci ustvarijo svoje zgodbe iz šestih besed, pri čemer razvijajo natančnost, domišljijo in sposobnost konstruiranja pomena z zelo malo besedami. Prav tako ustvarja priložnost za razmislek o tem, kako digitalni in tiskani formati različno oblikujejo vsebino. Kratak digitalni »tvit« in daljša tiskana pripoved lahko uporabljata zelo različne oblike, hkrati pa prenašata podobno idejo, občutek ali sporočilo.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Preoblikovanje knjižne platnice je uveljavljena alternativa običajnemu pisnemu poročilu o knjigi. Metoda bralce prosi, da prepoznajo ključne teme, vzdušje, občinstvo in simbolne elemente, preden vizualno sporočijo svojo interpretacijo. Dejavnosti oblikovanja platnice lahko vključujejo ustvarjanje sprednje platnice, zadnje platnice, hrbtenice ali celotnega zaščitnega ovitka za prebrano knjigo. Učinkovito oblikovanje mora ustvariti pričakovanje, ne da bi zgolj reproduciralo en prizor ali razkrilo celotno zgodbo. Vaja prikazuje, da vizualne izbire, kot so podobe, tipografija, kompozicija in barva, vplivajo na to, kako bralec dojema literarno delo, še preden začne na prvi strani. Oblikovanje tako postane drug jezik za literarno interpretacijo.

Cilji

Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika. Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo. Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govornjeni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:
Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
Kemični svinčniki ali markerji.
Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.

- **Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče.**

BETONSKI TRI

01. Uvod v novo platnico **Vodja razloži**, da mora platnica knjige prenesti vzdušje, osrednje teme in ciljno občinstvo zgodbe, ne da bi pri tem razkrila celotno zgodbo. Udeleženci si ogledajo enega ali dva primera in razpravljajo o pričakovanjih, ki jih ustvarja vsaka oblika.

02. Prepoznavanje osrednjega sporočila Udeleženci izberejo knjigo, ki so jo prebrali, in prepoznajo njene glavne teme, čustva, simbole, like in konflikte. Odločijo se, kateri elementi so bistveni za vizualno predstavitev zgodbe.

03. Načrtovanje vizualnega koncepta Udeleženci posamezno, v parih ali majhnih skupinah izberejo ustrezne slikovne materiale, barve, tipografijo in kompozicijo. Razmislijo o tem, kako bi te izbire lahko nakazovale žanr, razpoloženje in ciljno publiko knjige.

04. Ustvarjanje nove platnice Udeleženci oblikujejo sprednjo platnico in lahko dodajo tudi hrbtenico ali zadnjo platnico. Oblika naj vključuje naslov in avtorja, hkrati pa naj uporablja vizualne elemente, ki podpirajo interpretacijo zgodbe, namesto da bi preprosto kopiral en prizor.

05. Predstavitev in primerjava dizajnov Udeleženci pokažejo svoje platnice in pojasnijo utemeljitev svojih odločitev. Skupina primerja, kako lahko različni dizajni predstavijo isto knjigo na različne načine in vplivajo na pričakovanja potencialnih bralcev.

06. Povratne informacije in refleksija Skupina ugotovi, katere vizualne izbire najjasneje sporočajo zgodbo, in predlaga eno možno izboljšavo. Vodja zaključi s poudarjanjem, da je oblikovanje naslovnice oblika literarne interpretacije, ki oblikuje, kako se besedilo dojema, preden se branje začne.

Z oblikovanjem pokažite razpoloženje, sporočilo in ciljno publiko knjige.

Naslovnica lahko pritegne veliko bralcev, še preden preberejo eno samo stran.

1.1. MOJA KNJIGA

PODROBNOSTI O KNJIGI

- Naslov / avtor:

Žanr ali vrsta:

OSREDNJA IDEJA

- Glavna tema ali sporočilo:

Razpoloženje/vzdušje:

1.2. VIZUALNI NAČRT

PODOBE

Kateri simbol, predmet ali podoba ustreza zgodbi?

BARVA

Katere barve ustrezajo razpoloženju?

OBČINSTVO

Komu je namenjen ta ovitek?

1.3. OBLIKUJ MOJO NASLOVNICO

SKICA NASLOVNICE

OBLIKOVALSKE OPOMBE

- Slog naslova:

Ključna slika:

Tipografija/postavitev:

Razlog za moje oblikovalske odločitve:

1.4. PREDSTAVITI IN RAZMISLITI

Kaj želim, da bralci pričakujejo od te naslovnice? Kaj bi izboljšal/a?

ZADNJI PREGLED

☐ Moja naslovnica odraža razpoloženje knjige.

☐ Moje oblikovalske izbire se ujemajo z zgodbo.

Ena stvar, ki sem se je naučil o vizualni interpretaciji:

21. SPROSTITE SE

MOČ
JEDROČNOSTI

Branje lahko podpira dobro počutje, če je ločeno od pritiska, sodb in fiksnih pričakovanj. V tej dejavnosti so udeleženci povabljeni na prijeten skupni bralni dogodek s knjigami, osvežilnimi pijačami in jasno urejenimi prostori za tiho branje in neformalni pogovor. Izberejo, kaj in kako želijo brati, medtem ko se moderator osredotoča na ustvarjanje prijetnega vzdušja in ne na nadzor izkušnje. Knjižica predstavlja branje kot obliko počitka, uživanja in družabne povezave, ki lahko postane del zdrave osebne rutine.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Ta dejavnost temelji na bralnem užitku in pristopih, ki temeljijo na biblioterapiji in prepoznajo branje kot vir počitka, čustvene regulacije in osebne refleksije. Raziskave, ki vključujejo mlade, pogosto povezujejo branje s sprostitvijo, izboljšanim razpoloženjem in boljšim razumevanjem osebnih izkušenj. Neformalni bralni prostori se odzivajo tudi na upad užitka, do katerega lahko pride, ko je vsako srečanje s knjigo vezano na ocenjevanje ali obvezne naloge. Vodja tako ustvarja podporne odnose, medtem ko udeleženci sami izbirajo gradivo, tempo in raven socialne interakcije. Svoboda izbire pomaga, da se branje počuti prostovoljno, krepčilno in osebno smiselno. Udeležencem lahko pomaga tudi odkriti, kateri bralni odnosi najučinkoviteje podpirajo njihovo dobro počutje. Knjige povezuje s tolažbo in ne z obveznostjo.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Ustvarite prijeten bralni prostor. Vodja pripravi udobno okolje s tihimi sedeži, neobveznimi skupnimi prostori in enostavnim dostopom do različnih bralnih gradiv. Udeležencem je povedano, da se srečanje osredotoča na počitek, izbiro in uživanje ter ne na vrednotenje.

02. Izбира, kaj in kako brati Udeleženci izberejo knjigo, revijo, strip, pesem, zvočno knjigo ali digitalno besedilo, ki jih zanima. Odločijo se tudi, ali bodo raje brali sami, poslušali, sedeli z drugimi ali se premikali med različnimi prostori.

03. Začetek sproščenega branja Udeleženci berejo v svojem tempu brez določenega cilja. Vodja skrbi za mirno vzdušje, omejuje prekinitve in udeležencem omogoča, da se po potrebi ustavijo, spremenijo besedilo ali si vzamejo kratek odmor.

04. Neobvezna izmenjava mnenj in pogovor Ob predvidenem času si lahko udeleženci izmenjajo priporočila, na glas preberejo kratek citat ali na kratko razpravljajo o nečem, kar jim je bilo všeč. Izmenjava mnenj ostaja neobvezna, zato se aktivnost še naprej zdi prostovoljna in neobvezujoča.

05. Razmislek o branju in dobrem počutju Udeleženci razmislijo, kako so okolje, izbira besedila in raven socialne interakcije vplivali na njihovo razpoloženje in koncentracijo. Ugotovijo, kateri pogoji so branje naredili najbolj prijetno, krepčilno ali prijetno.

06. Vzpostavitev osebne bralne rutine Vsak udeleženec izbere en realističen način za vključitev lagodnega branja v svoje vsakdanje življenje, na primer z ustvarjanjem mirnega bralnega kotička, organizacijo kratke tedenske seje ali prijetnim branjem besedila v bližini. Vodja zaključi s poudarjanjem, da lahko branje podpira počitek, čustveno ravnovesje in socialno povezanost.

Bodite pozorni na to, kako branje lahko podpira počitek, udobje in ravnovesje.

Branje je lahko mirno, osebno in brez stresa.

1.1. MOJA IZBIRA BRANJA

MOJE BESEDILO

Kaj sem izbral za branje ali poslušanje?

MOJA POT

Kako se bom danes učil/a?
sam, z drugimi, poslušanje, gibanje med sobami

1.2. MOJ UDOBEN BRALNI KOTIČEK

KRAJ

Kje se počutim najbolj varno?

VZDUŠJE

Kaj mi tukaj pomaga, da se počutim mirno?

ČAS

Kako se bom danes učil/a?

1.3. MED SEJO

PREJ

Kako se počutim, preden berem?

PO

Kako se počutim po branju?

DELJENJE

Citat, ideja ali trenutek, ki bi ga lahko delil:

1.4. MOJA BRALNA RUTINA

- Majhna bralna navada, ki bi jo rad ohranil:

Najboljši čas zame: _____

Najboljše mesto zame: _____

Besedilo, ki bi ga rad imel v bližini: _____

ZADNJI PREGLED

Izbira je olajšala branje.

Mirna soba mi je pomagala, da sem se osredotočil.

Branje lahko podpira moje dobro počutje.

Ena stvar, ki bi jo rad ponovil naslednji teden:

22. HIBRIDNI BRALNI KROGI

MOČ
JEDROČNOSTI

Bralci pogosto doživljajo isto besedilo različno, odvisno od tega, ali se z njim srečajo na papirju ali na zaslonu. V tej dejavnosti udeleženci preberejo izbrane odlomke v tiskani in digitalni obliki ter nato razpravljajo o razlikah v koncentraciji, navigaciji, razumevanju, spominu in čustveni angažiranosti. Vloge v majhnih skupinah pomagajo organizirati izmenjavo in zagotoviti, da se slišijo različne preference.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Hibridni bralni krožki združujejo metode literarnih krožkov z neposrednimi primerjavami med tiskanim in zaslonkim branjem. Literarni krožki so sodelovalne skupine, osredotočene na udeležence, v katerih bralci prevzamejo vloge voditeljev razprav, izbiralcev besedil ali raziskovalcev besedišča. Spletne različice so kasneje pokazale, da lahko skupna interpretacija in smiselna razprava potekata tudi prek digitalnih platform. Hibridna oblika spodbuja udeležence, da se srečajo s primerljivim gradivom v obeh medijih in razmislijo o razlikah v navigaciji, opombah, koncentraciji in pomnjenju. To bralce spodbuja, da izberejo obliko glede na svoj namen in osebne potrebe, namesto da en medij obravnavajo kot univerzalno boljšega. Prav tako razvija zavedanje o tem, kako orodja in okolja, ki jih bralci uporabljajo, oblikujejo bralne navade. Medij sam postane del razprave.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v hibridno branje Vodja pojasni, da se lahko isto besedilo na papirju in na zaslonu zdi drugače. Udeleženci na kratko razpravljajo o svojih običajnih preferencah in opredelijo situacije, v katerih izberejo eno obliko namesto druge.

02. Branje v dvojnem formatu Udeleženci najprej preberejo isti ali primerljiv kratek odlomek v tiskani obliki in nato digitalno ali v obratnem vrstnem redu. Pozorni so na koncentracijo, navigacijo, komentiranje, udobje in čustveno angažiranost.

03. Delo v bralnem krožku Vloge Udeleženci oblikujejo majhne skupine in prevzamejo preproste vloge, kot so vodja razprave, izbiralec odlomkov, raziskovalec besedišča ali opazovalec formata. Vsaka oseba prispeva k primerjavi drugačno perspektivo.

04. Primerjava bralne izkušnje Skupine razpravljajo o spremembah med obema formatoma. Razmislijo o tem, kako enostavno so našli informacije, si zapomnili podrobnosti, si delali zapiske, ostali osredotočeni in razumeli strukturo besedila.

05. Izbira najboljše oblike za določen namen Udeleženci se odločijo, katera oblika je najbolj primerna za različne naloge, kot so poglobljena analiza, hitro raziskovanje, ležerno branje ali skupinska razprava. Svojo izbiro pojasnijo s primeri iz dejavnosti.

06. Deljenje in refleksija Skupine predstavijo svoje zaključke in primerjajo preference. Vodja zaključi s poudarjanjem, da učinkoviti bralci izberejo format glede na svoje cilje, okolje in osebne potrebe, namesto da bi predpostavljali, da je en medij vedno boljši.

Primerjajte branje na papirju in na zaslonu.

Branje je lahko mirno, osebno in brez stresa.

1.1. BERI V DVEH OBLIKAH

PRITISNITE

Kaj sem opazil/a?

DIGITALNO

Kaj sem opazil/a?

1.2. PRIMERJAJTE POSKUSE

FOKUS

Kje se je bilo najlažje osredotočiti?

OPOMBA

Kje je bilo najlažje označiti ali najti zapiske?

OBČUTEK

Katera oblika se mi je zdela najboljša?

1.3. NAJBOLJŠI FORMAT ZA ...

- Pozorno branje:

Hitra raziskava:

Sproščeno branje:

ZADNJI PREGLED

☐

Občutek branja v tiskani in digitalni obliki je drugačen.

☐

Najboljša oblika je odvisna od mojega cilja.

Ena stvar, ki sem se je naučil:

23. BRANJE SKOZI GLEDALIŠČE

MOČ
JEDROČNOSTI

Literarna besedila lahko postanejo dostopnejša, če jih udeleženci lahko raziskujejo skozi gibanje, glas in nastop. Pri tej praksi udeleženci izberejo ali prejmejo prizor, preučijo like in konflikt ter pripravijo kratko gledališko interpretacijo, ki ji sledi razprava. Izvedba besedila zahteva veliko pozornosti do dialoga, motivacije, tona in odnosov, medtem ko občinstvo razmišlja o tem, kako igralske izbire vplivajo na pomen.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Gledališko branje spada v širšo družino metod branja, ki temeljijo na drami, zlasti branja gledališča. Udeleženci predstavijo izrazno branje scenarija, prirejenega iz literature, običajno brez dovršenih scenografij, kostumov ali pomnjenja. Metoda združuje natančno branje z uprizoritvijo, saj morajo bralci razumeti motivacijo, odnose, konflikt in ton, preden se odločijo, kako posredovati besedilo. Dramsko poučevanje uporablja tudi improvizacijo, zamrznjene podobe in igranje vlog za raziskovanje literarnih situacij s fizičnim delovanjem. Uprizoritev lahko naredi kompleksne prizore bolj dostopne, hkrati pa razkrije, kako različne izbire ustvarjajo različne interpretacije. Udeležencem omogoča, da eksperimentirajo s pomenom skozi glas, gibanje in interakcijo. Besedilo postane nekaj, v čemer udeleženci aktivno živijo.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče.

BETONSKI TRI

01. Uvod v gledališko branje Vodja razloži, da bodo udeleženci raziskovali literarni prizor z izraznim branjem in preprosto uprizoritvijo. Poudarek je na razumevanju likov, odnosov in konfliktov, ne pa na pomnjenju replik ali pripravi dovršenih scenografij.

02. Izbira in analiza prizora Udeleženci prejmejo ali izberejo kratek prizor iz zgodbe, romana ali igre. Posamezno ali v skupinah prepoznajo cilje, občutke, odnose in glavno napetost likov v odlomku.

03. Dodelitev vlog in načrtovanje interpretacije Udeleženci dodelijo vloge in se odločijo, kako naj vsak lik govori, se giblje in reagira. Upoštevajo tempo, glasnost, poudarek, izraze obraza in preprosto pozicioniranje, da razjasnijo konflikt in vzdušje.

04. Vaja in nastop Skupine vadijo prizor in ga nato predstavijo drugim udeležencem. Uporabijo lahko scenarije, pripovedovanje, zamrznjene slike ali omejeno improvizacijo, vendar niso potrebni zapleteni kostumi, rekviziti ali učenje na pamet.

05. Primerjava izbire igralcev Po vsaki predstavi občinstvo razpravlja o tem, kako so igralčeve izbire vplivale na pomen prizora. Udeleženci primerjajo različne interpretacije istega lika, odnosa ali konflikta.

06. Povratne informacije in refleksija Skupina ugotovi, katere vokalne, fizične in sodelovalne odločitve so olajšale razumevanje besedila. Vodja zaključi s poudarjanjem, da lahko nastop razkrije motivacije, napetosti in alternativne pomene, ki so med tihim branjem morda manj vidni.

Raziščite literarno sceno skozi glas, gibanje in performans.

Predstava lahko naredi like, konflikte in pomen bolj vidne.

1.1. PRIZOR IN LIKI

PRIZOR

S katerim prizorom ali odlomkom delamo?

OCENE

Kdo je na odru in kaj si želijo?

1.2. NAČRTUJTE NASTOP

VALJČEK

Kdo bo bral, pripovedoval ali igral?

GLASOVATI

Kakšen ton, tempo ali poudarek bomo uporabili?

GIBANJE

Kako želimo prikazati napetosti ali odnose?

1.3. IZVAJATI IN OPAZOVATI

USPEŠNOST

Kaj se je zgodilo v prizoru?

INTERPRETACIJA

Kako je glas ali gibanje spremenilo pomen?

ZADNJI PREGLED

☐ Predstava mi je pomagala bolje razumeti prizor.

☐ Izbira igralcev je spremenila vzdušje besedila.

24. PORTRET LIKA

MOČ
JEDROČNOSTI

Pisni opisi pogosto pustijo dovolj prostora, da si vsak bralec lik predstavlja drugače. V tej dejavnosti udeleženci dobijo neznan odlomek, ki opisuje literarno osebnost, in ustvarijo vizualni portret zgolj z informacijami iz besedila. Nato predstavijo svoje interpretacije, medtem ko skupina poskuša prepoznati lik ali knjigo, iz katere je opis vzet.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Dejavnosti portretiranja likov združujejo natančno branje z vizualizacijo tako, da udeležence prosijo, naj iz opisnega jezika sestavijo sliko. Vizualizacija je prepoznavna strategija razumevanja, pri kateri bralci ustvarjajo miselne predstavitve likov, okolij in dogodkov z uporabo besedilnih podrobnosti in predhodnega znanja. Risanje rezultata naredi ta notranji proces viden in omogoča primerjavo različnih interpretacij istega opisa. Skrivanje izvirnega naslova zmanjša odvisnost od znanih ilustracij, filmskih priredb ali predhodno uveljavljenih zasnov likov. Udeleženci morajo zato ločiti podrobnosti, ki jih je avtor izrecno navedel, od lastnosti, ki so jih ustvarili z lastno domišljijo. Dejavnost tudi razkrije, kateri opisi se bralcem zdijo najpomembnejši pri sestavljanju lika. En opis lahko spodbudi več veljavnih vizualnih odzivov.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

100

BETONSKI TRI

01. Uvod v dejavnost portretiranja lika Vodja razloži, da morajo udeleženci ustvariti vizualni portret z uporabo le neznanega literarnega opisa. Uporabiti morajo podrobnosti iz besedila in ne znanih ilustracij, filmov ali predhodnega poznavanja lika.

02. Branje in prepoznavanje ključnih podrobnosti Udeleženci natančno preberejo odlomek in poudarijo informacije o videzu, oblačilih, starosti, drži, izrazu in posebnih značilnostih. Razlikujejo podrobnosti, ki jih je neposredno navedel avtor, od idej, ki so si jih sami zamislili.

03. Ustvarjanje portreta Udeleženci posamezno ali v parih narišejo ali oblikujejo lik na podlagi izbranih dokazov. Iz odlomka lahko dodajo kratke oznake ali citate, ki kažejo, kateri deli besedila so vplivali na njihove odločitve.

04. Predstavitev in primerjava interpretacij Udeleženci pokažejo svoje portrete, ne da bi razkrili izvorno besedilo. Skupina primerja podobnosti in razlike ter razpravlja o tem, zakaj je isti opis povzročil več vizualnih interpretacij.

05. Ugani lik Občinstvo poskuša prepoznati lik, zgodbo ali žanr z uporabo namigov iz portretov in izvirnega opisa. Vodja nato razkrije vir in po potrebi primerja delo udeležencev z obstoječo ilustracijo ali priredbo.

06. Razmislek o besedilu in domišljiji Udeleženci ugotovijo, katere značilnosti izvirajo neposredno iz besedila in katere so bile dodane z domišljijo. Vodja zaključi s poudarjanjem, da vizualizacija podpira razumevanje, hkrati pa omogoča več kot eno veljavno interpretacijo istega literarnega opisa.

En opis. Veliko slik. Uporabite besedilo in svojo domišljijo.

Ustvarite vizualni portret na podlagi neznanih literarnih opisov.

1.1. OPIS

Odlomek natančno preberite.
Uporabite ga kot edini vir.

1. 2. KLJUČNE PODROBNOSTI

Naštejte podrobnosti iz besedila.
Ločite besedilne dokaze od lastnih idej.

IZ BESEDILA

MOJA DOMIŠLIJA

1. 3. PORTRET LIKA

Na podlagi opisa narišite ali oblikujte figuro.

1.4. OPOMBE IN OZNAKE

Dodajte kratke oznake ali citate iz opisa, ki so navdihnili vaše izbire.

1. UGANI LIK

Kdo misliš, da je ta lik?

1. ODSEV

Katere značilnosti so prišle
neposredno iz besedila?

Kateri iz domišljije?

1. RAZPRAVA

Katere podobnosti in razlike
vidite pri drugih portretih?

25. ZGODBA REMIX 2.0

MOČ
JEDROČNOSTI

Zgodbe postanejo bolj privlačne, ko bralce povabimo, da se sprašujejo o svoji smeri in si predstavljajo alternativne možnosti. Udeleženci analizirajo kratko zgodbo z jasnim konfliktom ali prelomnico, začrtajo njene vzroke in posledice ter preoblikujejo ključni trenutek z igro, pripovedovanjem ali zamrznjenim prizorom. Nato lahko s predlogi, ki jih ustvari umetna inteligenca, izboljšajo besedilo ali strukturo, hkrati pa kritično odločajo, katere ideje dejansko izboljšajo njihovo različico.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Story Remix 2.0 se razvija iz sodelovalnega prepisovanja, literarnega urejanja in vzročno-posledičnega kartiranja. Ti pristopi od udeležencev zahtevajo, da poiščejo prelomnico v pripovedi, preučijo odločitve, ki so jo povzročile, in si predstavljajo, kako bi različne odločitve lahko spremenile izid. Tehnike improvizacije in zamrznjenih prizorov omogočajo preizkušanje alternativnih različic z izvedbo, preden so napisane. Generativna umetna inteligenca dodaja sodoben sloj s ponujanjem predlogov za možgansko nevihto, razširitev ali revizijo. Udeleženci ostajajo odgovorni za ocenjevanje teh predlogov, zavračanje šibkih idej in zaščito skladnosti lastne zgodbe. To jih spodbuja, da primerjajo človeški namen s strojno ustvarjenimi možnostmi, namesto da bi vsak predlog obravnavali kot enako vreden. Tehnologija podpira ustvarjalnost, ne da bi nadomestila človeško avtorstvo.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v predelavo zgodbe Voditelj predstavi kratko zgodbo z jasnim konfliktom ali prelomnico. Udeleženci na kratko opredelijo, kaj se zgodi, katere odločitve vodijo do odločilnega trenutka in zakaj to spremeni smer zgodbe.
02. Kartiranje vzrokov in posledic Udeleženci posamezno, v parih ali v majhnih skupinah ustvarijo preprost zemljevid vzrokov in posledic. Prepoznajo odločitve, dejanja in okoliščine, ki so privedle do prvotnega izida.
03. Spreminjanje prelomnice Udeleženci izberejo eno ključno odločitev ali dogodek in si zamislijo alternativo. Razpravljajo o tem, kako bi ta sprememba lahko vplivala na like, odnose, konflikte in konec zgodbe.
04. Testiranje nove različice Skupine raziskujejo svojo alternativo s kratko improvizacijo, pripovednim prizorom ali zamrznjeno sliko. Opazujejo, ali novo zaporedje ostaja logično in ali se dejanja likov še vedno zdijo verjetna.
05. Kritična uporaba predlogov umetne inteligence Udeleženci lahko generativno orodje umetne inteligence zaprosijo za ideje v zvezi z dialogom, strukturo, posledicami ali besedilom. Predloge primerjajo s svojo različico, pri čemer izberejo le uporabne elemente in zavrnejo ideje, ki oslabijo koherenco ali spremenijo predvideni pomen.
06. Predstavitev in refleksija Skupine delijo svoje predelane zgodbe in pojasnijo, katere elemente so spremenile, ohranile ali odstranile. Vodja zaključi s poudarjanjem, da digitalna orodja lahko podpirajo možgansko nevihto, vendar udeleženci ostajajo odgovorni za pomen, kakovost in končno obliko zgodbe.

Spremeni eno izbiro. Razišči nove možnosti. Ustvari svojo različico.

Ponovno premislite o prelomnici. Spremenite zgodovino.

1.1. ZGODBA

Napišite kratek povzetek.

1.2. VZROKI → PRELOMNICA → POSLEDICE

Opišite, kaj je privedlo do prelomnice in kaj se je zgodilo potem.

1. VZROKI

1. POSLEDICE

1.3. SPREMENITE PRELOMNICO

Katero alternativno izbiro ali dogodek bi želeli predstaviti?

1.4. PREIZKUSITE NOVO RAZLIČICO

Opiši ali skiciraj svojo novo različico.

1.5. IDEJE O UMETNI INTELIGENCI → KRITIČNA UPORABA

Zapišite ideje iz umetne inteligence in se odločite, kaj potrebujete.

1. PREDLOGI UMETNE INTELIGENCE

1. UPORABITI/PRILAGODI/ZAVRNI

1. ZAKAJ?

1. DELITE IN RAZMIŠLJAJTE

Kaj ste spremenili, ohranili ali odstranili? Zakaj?

Kaj ste se naučili o pripovedovanju zgodb in uporabi digitalnih orodij?

26. KRATKA ZGODBA

MOČ
JEDROČNOSTI

Naslovi knjig lahko vsebujejo močne podobe in aluzije, še preden so njihove zgodbe znane. V tej dejavnosti udeleženci raziščejo knjižnico ali pripravljeno zbirko, izberejo več naslovov in jih razporedijo v zaporedje, ki tvori osnovo nove kratke zgodbe. Nato razvijejo povezave med naslovi in predstavijo nastalo zgodbo skupini.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Ta dejavnost je zelo podobna poeziji na hrbtenicah knjig in projektu Nine Katchadourian z naslovom Razvrščene knjige, ki se je začel leta 1993. V tem projektu so izbrane knjige razporejene tako, da njihovi naslovi tvorijo kratke izjave, pesmi, šale ali miniaturne zgodbe. Ta pristop spremeni fizično zbirko knjig v vir najdenega jezika in ustvarjalne kompozicije. Pedagoške variacije vabijo udeležence, da izberejo naslove, jih prerazporedijo in razširijo nov vrstni red v bolj popolno zgodbo. Postopek spodbuja tudi podrobnejše raziskovanje neznanih knjig, ki bi sicer ostale neopažene na polici. Naključne kombinacije naslovov spremeni v povabila k domišljiji, zaporedju in interpretaciji. Samo brskanje postane dejanje pripovedovanja zgodb.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v pripovedovanje zgodb na podlagi naslovov Vodja razloži, da se naslovi knjig lahko kombinirajo v pesem, izjavo ali kratko zgodbo. Udeleženci si na kratko ogledajo enega ali dva primera in razpravljajo o tem, kako lahko ločeni naslovi nakazujejo like, občutke in dogodke.

02. Raziskovanje knjižne zbirke Udeleženci si ogledajo knjižnico, polico v učilnici ali pripravljeno zbirko knjig. Opazijo naslove, ki pritegnejo njihovo pozornost zaradi svoje podobe, razporeditve, zapleta ali morebitne povezave z drugimi naslovi.

03. Izbira in razvrščanje naslovov Udeleženci posamezno, v parih ali majhnih skupinah izberejo več naslovov knjig in jih razporedijo v vrstnem redu, ki ustvarja smiselno zaporedje. Vrstni red lahko večkrat spremenijo, dokler naslovi ne nakažejo jasne smeri.

04. Razvoj nove zgodbe Udeleženci uporabijo zaporedje naslovov kot osnovo za kratko zgodbo. Dodajajo like, okolja, konflikte in povezave med naslovi, hkrati pa ohranjajo glavno idejo, ki jo nakazuje razporeditev.

05. Predstavitev in primerjava različic Udeleženci razstavijo izbrane knjige ali naslovne kartice in predstavijo svoje zgodbe skupini. Občinstvo razmišlja, kako je vrstni red naslovov oblikoval zgodbo in kako lahko isti naslovi podpirajo različne interpretacije.

06. Razmislek o ustvarjalnem brskanju Skupina razpravlja o tem, katere naslove je bilo najlažje ali najtežje povezati in ali jih je dejavnost spodbudila k opazovanju neznanih knjig. Vodja zaključi s poudarjanjem, da lahko brskanje, izbiranje in zaporedje postanejo ustvarjalne oblike branja in pripovedovanja zgodb.

Brskanje se lahko spremeni v pripovedovanje zgodb.

Naslove knjig spremenite v kratke zgodbe.

1.1. NASLOVI, KI SEM JIH IZBRAL

NASLOVI KNJIG

Kateri naslovi so pritegnili mojo pozornost?

SKUPNA IDEJA

Kakšno razpoloženje, podoba ali povezava jih povezuje?

1.2. ZGRADITE ZGODBO

OCENE

Kdo je v zgodbi?

NASTAVITEV

Kje se to zgodi?

KONFLIKT

Kaj je glavna težava?

1.3. NAPIŠI ZGODBO

Uporabite zaporedje naslovov kot izhodišče za kratko zgodbo.

ZADNJI PREGLED

☐ Brskanje mi je pomagalo opaziti nove knjige.

☐ Isti naslovi bi lahko ustvarili drugačno zgodbo.

27. KNJIGE IN ZASLONI

MOČ JEDROČNOSTI

Filmska priredba ponuja interpretacijo knjige in ne le njene neposredne vizualne kopije. V tej dejavnosti udeleženci preberejo izbran odlomek in si ogledajo ustrezni prizor iz filmske ali televizijske priredbe, pri čemer so pozorni na karakterizacijo, vzdušje, dialoge, tempo in čustveni vpliv. Razpravljajo o tem, kaj je bilo ohranjeno, spremenjeno ali izpuščeno, in razmišljajo o razlogih za te ustvarjalne odločitve.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Primerjava literature s filmom je uveljavljen pristop k medijski pismenosti, ki adaptacijo obravnava kot interpretacijo in ne kot neposredno reprodukcijo. Filmske različice morajo stisniti, preurediti ali vizualizirati literarno gradivo z igro, montažo, glasbo, okoljem in kamero. Pedagoške primerjalne dejavnosti udeležence pozivajo, naj prepoznajo, kaj je bilo ohranjeno, spremenjeno ali izpuščeno, in razmislijo o razlogih za te odločitve. Delo v obeh formatih lahko izboljša literarno razumevanje s preusmeritvijo pozornosti na karakterizacijo, vzdušje, strukturo in podrobnosti pripovedi. Razlike med različicami pogosto odražajo možnosti in omejitve posameznega medija in ne zgolj zvestobe ali netočnosti. Primerjava udeležencem pomaga tudi prepoznati, kako ustvarjalci različno usmerjajo pozornost z besedami, slikami in zvokom.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v adaptacijo kot interpretacijo Vodja razloži, da filmska ali televizijska adaptacija ni natančna kopija knjige. Udeleženci na kratko razpravljajo o tem, kako lahko igra, glasba, montaža, scenografija in delo s kamero vplivajo na način predstavitve literarne scene.

02. Branje izbranega odlomka Udeleženci preberejo kratek odlomek iz romana, zgodbe ali igre. Posamezno ali v parih prepoznajo pomembne podrobnosti, povezane z liki, dialogi, vzdušjem, okoljem in zaporedjem dogodkov.

03. Ogled filmske adaptacije Skupina si ogleda ustrezni prizor iz filma ali televizijske adaptacije. Udeleženci so pozorni na to, kaj je bilo ohranjeno, spremenjeno, skrajšano, preurejeno ali izpuščeno.

04. Primerjava obeh formatov Udeleženci opazijo podobnosti in razlike med pisno in filmsko različico. Razmišljajo o tem, kako besede, podobe, igra, zvok, glasba in tempo oblikujejo pomen in čustveni vpliv prizora.

05. Interpretacija ustvarjalnih odločitev Udeleženci v parih ali majhnih skupinah razpravljajo o tem, zakaj so filmski ustvarjalci morda naredili določene spremembe. Upoštevajo praktične omejitve, ciljno občinstvo, dramski učinek in različne možnosti, ki jih ponujata literatura in film.

06. Deljenje in refleksija Skupine predstavijo svoje zaključke in pojasnijo, katera različica je zanje najbolj prikazala prizor. Vodja zaključi s poudarjanjem, da prilagoditve ponujajo nove interpretacije in da razlike ne pomenijo samodejno, da je ena različica boljša ali manj natančna.

Različni formati. Različne možnosti. Nove interpretacije.

Primerjajte odlomek in njegovo filmsko adaptacijo.

1.1. ODLOMKI

Napišite naslov in avtorja.
Povzemite besedilo.

1. **FILMSKA** 2. **TELEVIZIJSKA**
Napišite naslov in avtorja.
Kateri prizor si videl/a?

1.3. PRIMERJAVA OBEH RAZLIČIC

Kaj je ostalo enako?

Kaj je bilo drugače?

Kaj je bilo izpuščeno?

1.4. USTVARJALNE IZBIRE

Zakaj mislite, da so filmski ustvarjalci naredili te spremembe?

1.5. VPLIV IN POMEN

Kako razlike vplivajo na sporočilo in vašo izkušnjo?

1. DELJENJE IN REFLEKSIJA

Katera različica je za vas najbolje prikazala prizor?
Zakaj?

Kaj ste se naučili o priredbah in prednostih obeh formatov?

28. GOVORJENJE O BRANJU

MOČ
JEDROČNOSTI

Pogovor o besedilu bralcem pomaga organizirati misli, preveriti interpretacije in si zapomniti pomembne podrobnosti. Po branju udeleženci odgovarjajo na odprta vprašanja o likih, odločitvah, temah in morebitnih povezavah z resničnim življenjem. Pogovor ostaja neformalen in omogoča raziskovanje različnih mnenj, ne da bi se pogovor spremenil v preizkus z enim pravilnim odgovorom.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

10–20
UDELEŽENCEV

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Razprava, osredotočena na besedilo, se opira na teorijo odziva bralca, literarne kroge in tradicije sokratskih seminarjev. Ti pristopi obravnavajo interpretacijo kot nekaj, kar bralci razvijajo z vprašanji, dokazi in spoštljivo izmenjavo, namesto da bi jo pasivno sprejemali od moderatorja. Sokratski seminarji postavljajo skupno besedilo v središče, medtem ko literarni krogi udeležencem dajejo odgovornost, da pripravijo vprašanja in izberejo smiselne odlomke. Poslušanje alternativnih stališč lahko razkrije podrobnosti, ki so jih posamezni bralci spregledali, in izpodbije predpostavke, ki so se sprva zdele očitne. Razprava tako krepi razumevanje, saj interpretacijo naredi sodelovalno, reflektivno in odprto za revizijo. Udeležencem omogoča tudi vajo v utemeljevanju svojih mnenj z dokazi iz besedila. Pomen se razvija tako s poslušanjem kot z govorjenjem.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v razpravo, osredotočeno na besedilo Vodja razloži, da bo skupina raziskovala skupno besedilo z odprtimi vprašanji, dokazi in spoštljivim pogovorom. Cilj ni najti en pravičen odgovor, temveč skupaj razviti interpretacije.

02. Priprava vprašanj in odlomkov Udeleženci ponovno preberejo izbrano besedilo in si zapišejo eno ali dve vprašanji, ključne citate ali trenutke, o katerih bi želeli razpravljati. Osredotočijo se lahko na like, odločitve, teme, čustva ali povezave z resničnim življenjem.

03. Deljenje začetnih interpretacij Udeleženci posamezno, v parih ali majhnih skupinah odgovorijo na vprašanja in pojasnijo svoje začetne ideje. Spodbuja se jih, da se sklicujejo na določene besede, dejanja ali podrobnosti iz besedila.

04. Razprava in primerjava stališč Skupina izmenjuje interpretacije, postavlja dodatna vprašanja in obravnava alternativne perspektive. Udeleženci prisluhnejo idejam, ki jih niso opazili, in lahko spremenijo svoje prejšnje razumevanje.

05. Oblikovanje skupne interpretacije Skupina prepozna najbolj prepričljive ideje in jih poveže s širšim razumevanjem besedila. Upoštevajo, kje se mnenja razlikujejo in kateri odlomki podpirajo posamezno perspektivo.

06. Refleksija o razpravi Udeleženci razmišljajo o tem, kako je poslušanje drugih vplivalo na njihovo razumevanje. Vodja zaključi s poudarjanjem, da se pomen razvija tako z govorjenjem kot s poslušanjem ter da je treba interpretacije podpreti z dokazi iz besedila.

Raziščite pogosto uporabljeno besedilo z vprašanji, dokazi in različnimi stališči.

Pomen se razvija tako s poslušanjem kot z govorjenjem.

1.1. VPRAŠANJA IN ODLOMKI

VPRAŠANJE

O katerem vprašanju bi rad razpravljal?

PREHOD

Kateri citat bi rad vključil v razpravo?

1.2. PRVE INTERPRETACIJE

MOJA IDEJA

Kakšna je moja prva interpretacija?

BESEDILNI DOKAZI

Katere besede ali podrobnosti to podpirajo?

1.3. RAZPRAVLJATI IN PRIMERJATI

DRUGA STALIŠČA

Kaj so opazili drugi udeleženci?

REVIDIRATI / DODATI

Sem spremenil ali razširil svojo idejo?

1.4. ZGRADITI SKUPNO INTERPRETACIJO

SPLOŠNO RAZUMEVANJE

Katere ideje so se vam zdele najbolj prepričljive?

RAZLIKE

Katera mnenja so ostala drugačna?

29. BRANJE PODKASTOV

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Za pripravo podkasta morajo udeleženci besedilo razumeti dovolj dobro, da ga lahko jasno razložijo nekomu drugemu. V tej dejavnosti izberejo literarno delo ali odlomek, opredelijo njegove osrednje ideje in pripravijo kratek scenarij, ki vključuje povzetek, interpretacijo, razpravo ali pregled. Snemanje epizode razvija veščine načrtovanja, pisanja, govorjenja in aktivnega poslušanja, medtem ko ponavljanje spodbuja udeležence, da ugotovijo, ali je njihovo sporočilo koherentno in ali ga podpira besedilo.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Razvoj izobraževalnih podkastov kot dostopne tehnologije snemanja je študentom omogočil ustvarjanje recenzij, intervjujev, zvočnih dnevnikov in analitičnih komentarjev. Priprava epizode vključuje celoten nabor bralnih nalog: izbiro informacij, povzemanje besedila, pisanje scenarija, lektoriranje za jasnost in nagovor občinstvu. Produkcija podkastov je bila združena tudi z izraznim branjem in zvočno dramatizacijo, kar udeležencem daje jasen razlog za vrnitev k izvornemu gradivu. Poslušanje posnetka jim pomaga oceniti, ali je njihova razlaga koherentna, privlačna in podprta z besedilom. Resnično ali namišljeno občinstvo daje pisanju in interpretaciji močnejši komunikacijski namen. Proces produkcije spodbuja tudi ponavljajoče se revizije, saj nejasne ideje postanejo takoj očitne, ko so izgovorjene na glas.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v produkcijo podkasta Vodja razloži, da bodo udeleženci svoje razumevanje literarnega besedila preoblikovali v kratko epizodo podkasta. Na kratko razpravljajo o možnih oblikah, kot so recenzija, intervju, komentar, zvočni dnevnik ali razprava.

02. Izbor in analiza besedila Udeleženci izberejo literarno delo ali odlomek ter opredelijo njegove osrednje ideje, pomembne dogodke, like in teme. Odločijo se, katere informacije bodo najbolj relevantne in zanimive za njihovo ciljno publiko.

03. Načrtovanje in pisanje rokopisa Udeleženci pripravijo kratek rokopis individualno, v parih ali v majhnih skupinah. Vsebuje lahko povzetek, interpretacijo, osebni odgovor, priporočilo, citat ali vprašanje za razpravo.

04. Snemanje epizode Udeleženci posnamejo svoj podkast s telefonom, tablico ali računalnikom. Osredotočajo se na jasno izgovorjavo, ustrezen tempo, izrazno podajanje in logično strukturo, ki ji poslušalci zlahka sledijo.

05. Poslušanje in vaja Udeleženci poslušajo posnetek in ocenijo, ali je sporočilo jasno, privlačno in ali ga besedilo podpira. Popravijo nejasne dele, izboljšajo scenarij ali ponovno posnamejo izbrane dele.

06. Deljenje in refleksija Izbrane epizode so predstavljene skupini ali pa so bile deljene v zaprtem digitalnem prostoru. Udeleženci razpravljajo o tem, kako je govorjenje pred občinstvom vplivalo na njihovo razumevanje besedila in kako je snemanje pripomoglo k načrtovanju, reviziji in interpretaciji.

Spremenite branje v kratko epizodo podkasta.

Pogovor o besedilu vam pomaga, da ga bolje razumete.

1.1. BESEDILO + OBLIKA

MOJE BESEDILO

Katero besedilo ali odlomek sem izbral/a?

PODCAST-TIP

Kakšno epizodo želim posneti?
pregled, intervju, komentar, dnevnik, razprava

1.2. NAČRTUJTE EPIZODO

GLAVNA IDEJA

Kaj je glavno sporočilo?

TOČKA

Katere 2-3 ideje bi rad vključil?

OBČINSTVO

S kom se pogovarjam?

1.3. SCENARIJ + POSNETEK

SCENARIJ

Napišite uvodne ali ključne vrstice.

DOSTAVA

Kako naj bi zvenel?
jasen, miren, izrazen, dober tempo

1.4. BESEDILO + IZBOLJŠAVA

KAJ JE DELOVALO?

Kaj se je slišalo jasno in zanimivo?

REVIDIRATI

Kaj naj spremenim ali ponovno posnamem?

30. REFERENČNI ČASOPISI

**MOČ
JEDROČNOSTI**

Osebna refleksija lahko bralcu pomaga zgraditi močnejši in trajnejši odnos s knjigo. Pri tej praksi udeleženci po vsakem branju vodijo dnevnik, v katerega zapisujejo čustvene reakcije, vprašanja, povezave iz resničnega življenja, citate, risbe ali alternativne razvoje dogodkov. Izbrane zapise lahko udeleženci prostovoljno delijo med pogovori v majhnih skupinah, medtem ko zasebne refleksije ostanejo v celoti pod nadzorom udeleženca. V knjižici praksa razširja branje onkraj stika z besedilom in podpira individualno interpretacijo, kritično mišljenje in samozavedanje.

ČAS

10–15 MINUT

VELIKOST SKUPINE

**10–20
UDELEŽENCEV**

TEŽAVNOST

NAJ

MATERIALI

NI POTREBNO

O praksi

Hibridno ravnoesje

● Tradicionalno ● Digitalno

IZVOR DOBRE PRAKSE

Dnevnik odzivov bralcev temeljijo na odzivih bralcev in transakcijskih pristopih, ki poudarjajo odnos med besedilom in bralčevimi izkušnjami, občutki in vprašanji. Pisanje dnevnika omogoča udeležencem, da se ustavijo, zabeležijo interpretacije in opazujejo, kako se njihovo razumevanje sčasoma razvija. Zapisi lahko vključujejo povzetke, napovedi, citate, risbe, osebne povezave ali namišljene odgovore, napisane z vidika lika. Nekateri razmisleki lahko podpirajo skupinske razprave, medtem ko lahko bolj osebni zapisi ostanejo zasebni. Vrnitev na prejšnje strani pomaga bralcem prepoznati, kako so kasnejša poglavja, pogovori in izkušnje preoblikovali njihove začetne vtise. Redno pisanje dnevnika lahko bralcu omogoči tudi bolj vidne subtilne spremembe v razumevanju. Dnevnik ohranja branje kot razvojno izkušnjo.

Cilji

- Razviti sposobnost izražanja kompleksnih idej z uporabo natančnega in namenskega jezika.
- Spodbujati ustvarjalno pripovedovanje zgodb, interpretacijo in skupno refleksijo.
- Primerjati, kako se pomen konstruira in sporoča v digitalni, govorni in tiskani obliki.

Priprava

Zberite materiale, kot so:

- Majhne kartice, rumeni listki ali listi papirja.
- Kemični svinčniki ali markerji.
- Velik list papirja, bela tabla ali skupna digitalna tabla.
- Platno ali projektor za prikazovanje digitalnih zgodb, kadar je to mogoče

BETONSKI TRI

01. Uvod v dnevnik bralnih odzivov Vodja pojasni, da bodo udeleženci uporabljali dnevnik za beleženje, kako se njihovo razumevanje besedila razvija skozi čas. Zapisi lahko vključujejo misli, občutke, vprašanja, citate, risbe ali osebne povezave.

02. Branje in opazovanje Udeleženci preberejo izbran odlomek ali poglavje in prepoznajo enega ali dva trenutka, ki sta pritegnila njihovo pozornost. Razmislijo o tem, kaj jih je presenetilo, zmedlo, zanimalo ali čustveno prizadelo.

03. Ustvarjanje dnevniškega vnosa Udeleženci odgovorijo pisno ali vizualno. Lahko povzamejo pomemben trenutek, zapišejo vprašanje, podajo napoved, povežejo besedilo z resničnim življenjem ali pišejo z vidika lika.

04. Deljenje izbranih razmišljanj Udeleženci lahko v parih ali majhnih skupinah prostovoljno delijo del svojega dnevniškega zapisa. Poslušalci se spoštljivo odzivajo, postavljajo dodatna vprašanja in primerjajo, kako je isto besedilo izzvalo različne reakcije.

05. Vrnitev in popravek Po nadaljnjem branju se udeleženci vrnejo k prejšnji objavi in premislijo, ali se je njihova interpretacija spremenila. Dodajo kratko opombo, v kateri pojasnijo, katere nove informacije, razprave ali izkušnje so vplivale na njihovo razumevanje.

06. Zaključna refleksija Udeleženci razmišljajo o tem, kako je pisanje dnevnika vplivalo na njihovo koncentracijo, interpretacijo in odnos do besedila. Vodja poudari, da lahko dnevniki ohranijo branje kot razvojno izkušnjo in da lahko osebni vnosi ostanejo zasebni.

Zapisujte si svoje misli, občutke in vprašanja, ko se vaše razumevanje besedila sčasoma razvija.

Vaš dnevnik ohranja branje kot razvijajočo se izkušnjo.

1.1. PREBRATI IN OPAZITI

Kateri odlomek ali poglavje si prebral/a?

Kateri trenutki so vplivali na vašo predanost?
Kaj vas je presenetilo, zmedlo, zanimalo ali
čustveno prizadelo?

1.2. OBJAVLJANJE PLAKATOV V REVII

Napišite ali narišite svoj odgovor. Lahko povzamete, posnamete vprašanje, podate napoved,
povežete besedilo z resničnim življenjem ali pišete z vidika lika.

1.3. DELITE IN RAZPRAVLJAJTE

Kateri del svojega prispevka bi želeli deliti?
Kakšna vprašanja ali odzive so postavili drugi?

1.4. VRNI IN REVIDIRAJ

Kako se je spremenila vaša interpretacija?
Katere nove informacije, razprave ali izkušnje
so vplivale na vaše razmišljanje?

1.5. KONČNA REFLEKSIJA

Kako je pisanje dnevnika vplivalo na vašo
koncentracijo, interpretacijo in odnos do
besedila?

Vpogled ali lekcija, ki si jo želite
zapomniti:
